

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.411.2.3.2024

Pan
Janusz Musiał
Założyciel
Poznańskiej Akademii Medycznej
Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I
ul. Bułgarska 55
60-320 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.41.2025
Komisji Rozstrzygającej z 7 maja 2025 r.

R/24/002/LPO – Zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami dostępu do edukacji na poziomie
szkolnictwa wyższego w uczelniach województwa wielkopolskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Poznańska Akademia Medyczna Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I, ul. Bułgarska 55, 60-320 Poznań ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Musiał – Założyciel Uczelni Zgodnie z postanowieniem Statutu Uczelni, w okresie objętym kontrolą, osobą kierującą działalnością Uczelni był dr inż. Włodzimierz Usarek - Rektor Uczelni ² .
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania podejmowane przez uczelnię w celu zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami adekwatnych do ich potrzeb warunków udziału w procesie: przyjmowania na uczelnię, kształcenia i prowadzenia przez studentów i doktorantów działalności naukowej. 2. Gospodarowanie środkami w zakresie realizacji zadania wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one istotny wpływ dla ustaleń i oceny kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Maciej Sterczała, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/137/2024 z 27 września 2024 r., nr LPO/10/2025 z 10 stycznia 2025 r. oraz nr LPO/26/2025 z 29 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2a)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Uczelnia podjęła działania w celu zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym osobom z niepełnosprawnościami adekwatnych do ich potrzeb warunków do udziału w procesach: przyjmowania na Uczelnię oraz kształcenia. Działania te, były realizowane głównie w związku z udziałem Uczelni w projekcie „Dostosowanie uczelni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami skutkujące likwidacją barier w dostępie do studiów” realizowanym w ramach konkursu „Uczelnia dostępna” ogłoszonego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju⁵ w 2019 r.⁶ oraz z funkcjonowaniem w Uczelni Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

Uczelnia rozpoznała potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, określiła założenia Projektu a jego realizacja, zgodnie z opracowanymi przez NCBR modelami wsparcia

¹ Dalej: Uczelnia lub PAM. W okresie od 8 maja 2009 r. do 28 lutego 2022 r. Uczelnia funkcjonowała pod nazwą „Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I z siedzibą w Poznaniu”, natomiast od 1 marca 2022 r. do 31 stycznia 2024 r. pod nazwą „Akademia Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I w Poznaniu”.

² Dalej: Rektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁴ NIK formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: NCBR.

⁶ Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020; Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju; Działanie: Kompleksowe programy szkół wyższych. Dalej: Projekt.

uczelni w celu zwiększenia ich dostępności do potrzeb osób niepełnosprawnych, objęła sześć obszarów: strukturę organizacyjną, architekturę, technologie wspierające, procedury, rodzaje wsparcia edukacyjnego oraz szkolenia podnoszące świadomość kadry.

Uczelnia realizowała zadania w zakresie wspierania studentów będących osobami ze szczególnymi potrzebami, a wsparcie to, poza udzielaniem stypendiów dla osób niepełnosprawnych, polegało przede wszystkim na umożliwianiu studiowania zgodnie z indywidualną organizacją studiów, udostępnianiu studentom urządzeń poprawiających dostępność do informacji dydaktycznych („otwarta baza materiałów dydaktycznych”, specjalistyczne wyposażenie biblioteki oraz Biura Obsługi Niepełnosprawnych⁷).

Uczelnia w związku z realizacją zadań udzielania wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami współpracowała zarówno z tymi osobami należącymi do społeczności akademickiej jak i z prowadzącymi działalność w tym zakresie organizacjami pozarządowymi.

W ocenie NIK, sposób realizacji tych działań przez Uczelnię w latach 2019-2024 nie zapewnił prawidłowej realizacji zadania określonego w art. 11 ust. 1 pkt 6 lit. a) i b) Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁸, zgodnie z którym Uczelnia była zobowiązana do stwarzania osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na uczelnię w celu odbywania kształcenia oraz kształceniu.

Ocenę tę uzasadniają stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczące m.in:

- niewdrożenia, wbrew postanowieniom umowy o dofinansowanie Projektu, części istotnych postanowień przyjętej w Uczelni „Procedury zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Wyższej Szkole Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu”, w tym planu działania na rzecz poprawy dostępności oraz raportu o stanie jej zapewnienia,
- ustalenia w Regulaminie Studiów, wbrew przepisowi art. 11 ust. 1 pkt 6 lit. a) i b) UPSWiN, przepisów ograniczających możliwość wydania studentom będącymi osobami ze szczególnymi potrzebami zgody na realizację studiów wg indywidualnej organizacji studiów od spełnienia jednego z zamkniętego katalogu warunków nieobejmujących niektórych szczególnych potrzeb,
- niezapewnienia, wbrew przepisowi art. 11 ust. 1 pkt 6 lit. a) i b) UPSWiN, zapoznania się przez Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych⁹ z regulaminem BON oraz opóźnionej publikacji tego dokumentu na stronie internetowej Uczelni,
- niezapewnienia, wbrew postanowieniom regulaminu BON, dokumentowania przypadków udzielenia studentom ze szczególnymi potrzebami wsparcia w zakresie stwarzania warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia polegającego na udzieleniu sprzętu komputerowego, co stwarzało ryzyko jego wykorzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem określonym w art. 365 pkt 6 UPSWiN,
- niezgodnego z przeznaczeniem wydatkowania części przyznanych Uczelni w formie dotacji środków, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN,
- dopuszczenia do użytkowania, wbrew art. 55 ust. 1 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁰, zainstalowanych w ramach Projektu wind w budynku przy ul. Bułgarskiej 55 (siedziba Pełnomocnika) i budynku „Domu Sportowca” w Kwiejcach oraz, w przypadku budynku przy ul. Bułgarskiej 55, toalet przystosowanych dla osób

⁷ Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Uczelni, według stanu na zakończenie kontroli, BON jest jednostką organizacyjną występującą również pod nazwą „Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych”.

⁸ Dz. U. t.j. z 20204 r. poz. 1571. Dalej: UPSWiN.

⁹ Dalej: Pełnomocnik.

¹⁰ Dz. U. t.j. z 2024 r. poz. 725. Dalej: ustawa Prawo budowlane.

z niepełnosprawnością ruchową, pomimo niezyskania przez Uczelnię decyzji odpowiedniego organu nadzoru budowlanego o udzieleniu pozwolenia na ich użytkowanie,

- niezapewnienia, wbrew postanowieniom umowy o dofinansowanie Projektu, opracowania planu ewakuacji osób niepełnosprawnych dostosowanego do wykorzystania w przypadku budynków przy ul. Bułgarskiej 55 oraz ul. Świerzawskiej 18 w Poznaniu,

- zlecenia przez Uczelnię, z naruszeniem kryterium gospodarności, odpłatnego określenia zakresu treści przeznaczonych do zamieszczenia na stronie internetowej Pełnomocnika,

- dopuszczenia, wbrew postanowieniom umowy o dofinansowanie Projektu, do wystąpienia w okresie trwałości Projektu okresu, w którym nowo opracowana strona internetowej Pełnomocnika nie była opublikowana,

- niezamieszczenia, wbrew postanowieniom umowy o dofinansowanie Projektu, części opracowanych w Uczelni materiałów dla osób ze szczególnymi potrzebami w „otwartej bazie materiałów dydaktycznych” na stronie internetowej Uczelni.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania podejmowane przez Uczelnię w celu zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami adekwatnych do ich potrzeb warunków udziału w procesie przyjmowania na uczelnię i kształcenia studentów

Opis stanu faktycznego

1.1. Liczba studentów będących osobami ze szczególnymi potrzebami¹¹

W latach akademickich: 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025¹² liczba osób, które wzięły udział w prowadzonej w Uczelni rekrutacji wyniosła odpowiednio: 1 243, 1 395, 1 625, 1 441, 1 201 oraz 1 387 osób, w tym odpowiednio: 34, 23, 33, 26, 37 i 31 osób ze szczególnymi potrzebami.

Liczba studentów, którzy w tych latach akademickich rozpoczęli edukację¹³ wyniosła odpowiednio: 2 506, 2 960, 3 000, 3 110, 2 972, 3 166, w tym odpowiednio: 88, 72, 85, 91, 111 i 91 osób ze szczególnymi potrzebami, natomiast liczba studentów, którzy w ww. latach akademickich, z wyłączeniem roku 2024/2025, zakończyli edukację wyniosła odpowiednio: 473, 757, 859, 892 i 686, w tym: 28, 24, 32, 25 i 25 studentów z szczególnymi potrzebami.

W ww. latach akademickich, liczba studentów Uczelni będących osobami ze szczególnymi potrzebami, którzy zostali skreśleni z listy studentów, wyniosła odpowiednio: 14, 6, 2, 11, 10 i 1. Nie stwierdzono przypadków skreślenia tych osób z listy studentów z powodu braku warunków do pełnego udziału w procesie kształceniu, a główną przyczyną takiego skreślenia był brak postępów w nauce.

(akta kontroli str. 269, 270-288)

1.2. Jednostka organizacyjna Uczelni zajmujące się dostępnością Uczelni dla osób ze szczególnymi potrzebami

¹¹ Zgodnie z art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240 ze zm.) osobą ze szczególnymi potrzebami jest osoba, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przewyższenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami.

¹² Do dnia zakończenia kontroli (31 stycznia 2025 r.).

¹³ Dotyczy studentów rozpoczynających edukację na wszystkich latach studiów.

W okresie objętym kontrolą Pełnomocnikiem Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych byli: w okresie od 1 września 2013 r. do 31 stycznia 2020 r. - prof. dr hab. Idzi Siatkowski¹⁴ oraz w okresie od 1 lutego 2020 r. do dnia zakończenia kontroli – mgr Małgorzata Biskup¹⁵. Do zadań Pełnomocnika należało m.in.:

- w przypadku prof. dr. hab. Idziego Siatkowskiego: monitorowanie potrzeb studentów z orzeczoną niepełnosprawnością, aktywizacja studentów niepełnosprawnych, zwiększanie dostępności studiów dla potrzeb osób niepełnosprawnych, określanie potrzeb związanych ze studiowaniem osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie im niezbędnej pomocy poprzez praktyczne wsparcie oraz udzielanie informacji,

- w przypadku mgr Małgorzaty Biskup: prowadzenie Biura ds. Osób Niepełnosprawnych, monitorowanie liczby pracowników i studentów z orzeczoną niepełnosprawnością, prowadzenie panelu informacyjnego na stronie internetowej Uczelni zawierającego informacje: o czasie i miejscu urzędowania, dostępności infrastruktury technicznej danego kierunku studiów dla osób o określonej niepełnosprawności, pozyskiwanych funduszach i działalności Rady Studentów Niepełnosprawnych. W przypadku obu ww. osób, realizowanie poszczególnych zadań powinno odbywać się m.in. poprzez: gromadzenie dokumentacji dotyczącej stanu zdrowia studentów i pracowników korzystających z Biura ds. Osób Niepełnosprawnych¹⁶, udzielanie pomocy pracownikom prowadzącym zajęcia dydaktyczne ze studentami niepełnosprawnymi, udzielanie wyjaśnień osobom niepełnosprawnym oraz współpracę z jednostkami i komórkami organizacyjnymi Uczelni.

(akta kontroli str. 625-651)

Z dniem 1 marca 2021 r., w związku z realizacją Projektu, w celu wsparcia działania Pełnomocnika, Rektor powołał w Uczelni Biuro Obsługi Niepełnosprawnych, w którego skład weszło trzech oddelegowanych w tym celu pracowników Uczelni¹⁷ wykonujących zadania w zakresie obsługi administracyjnej BON w okresie od 1 marca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r. Kierowanie BON należało do zadań Pełnomocnika.

Szczegółowe zadania BON zostały określone w jego regulaminie stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 16/2020/2021 Rektora Uczelni z dnia 25 lutego 2021 r. w sprawie utworzenia BON. Do zadań BON należało m.in.: podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier uniemożliwiających osobom z niepełnosprawnościami udział w życiu społeczności akademickiej lub utrudniających kształcenie się, bieżąca obsługa studentów i kandydatów z niepełnosprawnościami, udzielanie wsparcia materialnego i psychologicznego studentom z niepełnosprawnościami, współpraca z instytucjami oraz organizacjami, których statutowym zadaniem jest wspieranie osób z niepełnosprawnościami, opiniowanie wniosków kierowanych przez studentów z niepełnosprawnościami do rektora, komisji stypendialnych lub dziekana w sprawach objętych regulaminem studiów. W regulaminie BON wskazano następujące formy dodatkowej pomocy udzielanej dla studentów z niepełnosprawnością: poradnictwo psychologiczne, wsparcie asystenta dydaktycznego dla osób z niepełnosprawnościami, wypożyczanie sprzętu multimedialnego do wsparcia w procesie edukacji, pomoc w zakresie możliwości znalezienia zatrudnienia dla osób z niepełnosprawnościami przy współpracy z Biurem Karier Uczelni. Zgodnie z postanowieniami regulaminu BON, studenci i pracownicy Uczelni potrzebujący udzielenia pomocy, są zobowiązani do określenia potrzeb w formie pisemnej. Wzory: wniosku o udzielenie pomocy, potwierdzenia wydania i zdania sprzętu, wniosku o przedłużenie wsparcia

¹⁴ Zatrudniony na podstawie umów zlecenia.

¹⁵ Zatrudniona na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1/2 etatu.

¹⁶ Dalej: BON.

¹⁷ Kwestor (0,15 etatu), dyrektor kadr (0,33 etatu) oraz kierownik dziekanatu (0,33 etatu).

indywidualnego oraz ankiety dotyczącej potrzeb studentów ze szczególnymi potrzebami został określony w załącznikach do regulaminu.

(akta kontroli str. 400-414)

W okresie objętym kontrolą Pełnomocnik, w składanych corocznie Rektorowi sprawozdaniach ze swojej działalności nie wymieniła kierowania działalnością BON. W wyjaśnieniach złożonych w dniu 13 listopada 2024 r. Pełnomocnik podała, że regulamin BON „nie istniał”, natomiast w wyjaśnieniach złożonych w dniu 18 stycznia 2025 r. poinformowała, że nie zapoznała się z ww. zarządzeniem BON wraz z jego regulaminem „w odpowiednim terminie”, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Do 13 stycznia 2025 r. regulamin BON nie był publikowany na stronie internetowej Uczelni, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 335-336, 338, 611-624)

1.3. Zasady udzielania wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami¹⁸

Obowiązujące w okresie objętym kontrolą w Uczelni zasady udzielania wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami zostały określone w trzech dokumentach: Regulaminie Studiów¹⁹, regulaminie BON oraz w dokumencie pod nazwą „Procedura zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Wyższej Szkole Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu”²⁰ wprowadzonej Zarządzeniem nr 15/2020/2021 Rektora Uczelni z 9 lutego 2021 r.

W Regulaminie Studiów zostały zamieszczone zapisy o tym, że Uczelnia dostosowuje organizację i właściwą realizację procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów będących osobami z niepełnosprawnościami, w tym również dostosowuje warunki odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności, a nadzór nad realizacją tych zadań sprawuje powołany przez Rektora pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych. W Regulaminie Studiów zamieszczono ponadto zapisy odnoszące się do możliwości uzyskania przez studentów zgody na realizację studiów wg indywidualnej organizacji studiów. W obowiązującym w Uczelni Regulaminie Studiów²¹ wydanie zgody na realizację studiów wg indywidualnej organizacji studiów ograniczono do spełnienia jednego z zamkniętego katalogu warunków, tj.: bycie w ciąży, bycie studentem – rodzicem, wychowywanie małego dziecka, wyjazd na stypendium zagraniczne, studia na więcej niż jednym kierunku, bycie członkiem reprezentacji sportowej, brak możliwości studiowania z powodu choroby, wypadek losowy, wykonywanie pracy zawodowej. Katalog ten nie uwzględniał innych rodzajów szczególnych potrzeb, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 149, 162, 184, 400-414)

Informacja o zamieszczonych w regulaminie BON zasadach udzielania wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami została zamieszczona w punkcie 1.2. niniejszego wystąpienia.

Zgodnie z § 3 ust. 7 pkt 1 Procedury dostępności, wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do usług świadczonych przez Uczelnię, należy do koordynatora ds. dostępności²². W § 17 tego dokumentu zostały zawarte następujące postanowienia dotyczące wsparcia w dostępie do usług: „ust. 1. Każda osoba lub podmiot może złożyć wniosek o wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami

¹⁸ Z wyłączeniem wsparcia udzielanego studentom w formie pomocy stypendialnej.

¹⁹ W okresie objętym kontrolą w Uczelni obowiązywały trzy regulaminy studiów: Wyższej Szkoły Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu, Akademii Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I w Poznaniu oraz Poznańskiej Akademii Medycznej Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I.

²⁰ Dalej: Procedury dostępności.

²¹ §18 regulaminu z 2020 r. oraz § 19 regulaminów z 2023 i 2024 r.

²² Do czasu powołania koordynatora ds. dostępności, zgodnie z § 3 ust. 6 za jego zadania odpowiada Pełnomocnik.

w dostępie do usług; ust. 2. Wniosek można złożyć bezpośrednio w Uczelni lub do Koordynatora ds. dostępności”.

(akta kontroli str. 230, 241)

Odnosząc się do tego, czy w Uczelni zostały określone warunki, które powinien spełnić student będący osobą ze szczególnymi potrzebami i niebędący osobą z niepełnosprawnością ubiegający się o wsparcie pozastypendialne w dostępie do świadczonych przez Uczelnię usług, Rektor podał, że obowiązujące w Uczelni w tym zakresie procedury (§ 17 Zarządzenia nr 15/2020/2021 Rektora z dnia 9 lutego 2021 r.) zostaną doprecyzowane. Rektor podał też co następuje:

„W Uczelni nie w pełni stosowano specjalne procedury świadczenia usług „osobom o specjalnych potrzebach”. Jeśli ktoś zwrócił się o „specjalne potraktowanie” i podał powód np. brak funduszy na zakup własnego notebooka, tabletu, czy przekazanie własnego np. dziecka (student niestacjonarny), przewlekłą chorobę itp., to kierując się empatycznym potraktowaniem użyzowano mu to co potrzebował np. na zajęcia lub udzielono stosownej pomocy odpowiednio do okoliczności. W praktyce wysłuchano werbalnego przekazu powodu specjalnego potraktowania osoby potrzebującej i jeśli uznano przedstawione argumenty za uzasadnione.”

(akta kontroli str. 516)

W złożonych wyjaśnieniach Pełnomocnik podała, że w trakcie przygotowania ww. Procedur przez Rektora konsultowano z nią jedynie zapisy dotyczące zadań koordynatora ds. studentów z niepełnosprawnościami²³ zawarte w § 3 ust. 10 tego dokumentu.

(akta kontroli str. 233-234, 573)

Ustalenia kontrolne dotyczące niewdrożenia niektórych postanowień Procedur dostępności i niezapewnienia dokumentowania użyzowania studentom będącym osobami ze szczególnymi potrzebami sprzętu komputerowego zostały opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” niniejszego wystąpienia.

1.4. Rozpoznanie przez Uczelni potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz opracowanie założeń i planu realizacji Projektu

W związku z przystąpieniem w 2020 r. przez Uczelnię do realizacji Projektu²⁴, Uczelnia przeprowadziła w 2019 r. analizę stanu infrastruktury i organizacji kształcenia oraz efektów, jakie są planowane do osiągnięcia dzięki realizacji Projektu. W procesie przeprowadzania tej analizy uczestniczyli pracownicy Uczelni nadzorowani przez ówczesnego Prorektora Uczelni dr. hab. Włodzimierza Usarka. Uczelnia w trakcie prac analitycznych nawiązała współpracę ze studentami - członkami społeczności akademickiej będącymi osobami z niepełnosprawnościami. Pośrednikiem w utrzymywaniu kontaktu z tymi osobami był ówczesny Pełnomocnik - prof. dr hab. Idzi Siatkowski. Przeprowadzono ankietę dotyczącą aktualnego stanu oraz potrzeb w zakresie problematyki dostępności Uczelni²⁵. Uczelnia na etapie dokonywania ww. analizy podjęła współpracę z Fundacją Wrota Edukacji EduGate, która posiadała doświadczenie w obszarze działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Analiza została wykonana z zastosowaniem ankiet wskazanych w Modelach wsparcia uczelni w celu zwiększenia ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Analiza dotycząca planowanej w Projekcie „ścieżki MINI” wykazała, że:

- Uczelnia przeprowadzała analizę specyficznych potrzeb studiujących i pracujących osób z niepełnosprawnościami, a działania te koordynował Pełnomocnik,
- proces rekrutacji dla osób z niepełnosprawnościami będącymi kandydatami na studia nie był dostosowane,

²³ Zadania te były zbliżone do zadań Pełnomocnika ustalonych w jego zakresie obowiązków.

²⁴ Umowa nr POWR.03.05.00-00-A108/19-00 z dnia 7 lutego 2020 r. wraz z aneksem z dnia 10 stycznia 2023 r.

²⁵ W ankiecie wzięło udział 52 studentów.

- wdrażane były formy dostosowania procesu kształcenia dla studentów z niepełnosprawnościami takie jak: wsparcie doradcy/konsultanta edukacyjnego, materiały egzaminacyjne dostarczane studentowi w formie dostosowanej, możliwość zmiany sposobu uczestnictwa w zajęciach, możliwość zmiany miejsca/terminu egzaminu, wydłużenie czasu trwania egzaminu/zaliczenia, możliwość korzystania z urządzeń wspomagających podczas zajęć oraz egzaminów, możliwość skorzystania przez studenta ze szkoleń z zakresu technologii wspierających,
- istniało wprawdzie stanowisko Pełnomocnika, ale funkcjonował on jedynie jako osoba zatrudniona na umowę cywilnoprawną, w niewielkim wymiarze czasu, więc należało stwierdzić, że odpowiedź na pytanie „Czy na uczelni istnieje stanowisko ds. dostępności?” jest negatywna.
- w oficjalnych dokumentach Uczelni nie widniały zapisy o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do edukacji,
- uczelnia nie posiadała stron internetowych zgodnych ze standardami dostępności dla osób z niepełnosprawnościami WCAG,
- Uczelnia posiadała dostosowania architektoniczne zapewniające dostępność budynków, z których korzystały osoby z niepełnosprawnościami w procesie edukacji ale są one niewielkie w stosunku do wykorzystywanej powierzchni,
- uczelnia nie posiadała procedur gwarantujących bezpieczną ewakuację osób z niepełnosprawnościami w przypadku zagrożenia.

Wychodząc poza zakres ww. ankiety, przeprowadzona analiza wykazała, m.in. że:

- organizowane były grupy wsparcia, które pomagają studentom niepełnosprawnym w procesie kształcenia poprzez udostępnianie materiałów dydaktycznych (np. z zajęć, na których osoba niepełnosprawna nie mogła być obecna), wymianę notatek i literatury, tworzenie grupowych adresów e-mail itp.,
- studenci ze stwierdzonym orzeczeniem stopnia niepełnosprawności mieli prawo do dostosowania zajęć do indywidualnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności, a w szczególności do: otrzymania w formie pisemnej materiałów dydaktycznych od prowadzących zajęcia (w przypadku studentów niedosłyszących lub głuchych); odbywania zajęć, w miarę możliwości lokalowych Uczelni na parterze w budynku na ul. Bułgarskiej 55 lub w budynku przystosowanym do osób niepełnosprawnych na ul. Świerzawskiej 18, gdzie wybudowano windę (w przypadku studentów niepełnosprawnych ruchowo, niedowidzących lub niewidomych); nagrywania przebiegu zajęć na urządzenia rejestrujące dźwięk (w przypadku studentów niedowidzących lub niewidomych); wyznaczonego stałego miejsca w sali w trakcie trwania zajęć (dotyczy studentów niepełnosprawnych ruchowo, niedowidzących lub niewidomych).
- studenci niepełnosprawni mogli ubiegać się o dostosowanie zaliczeń i egzaminów, w zależności od stopnia i rodzaju ich niepełnosprawności poprzez: wydłużenie czasu pisania zaliczenia / egzaminu; zmiany formy; przygotowanie materiałów zaliczeniowych / egzaminacyjnych w powiększonej czcionce; możliwość zdawania materiałów w mniejszych partiach,
- wszystkie sale wyposażone były w rzutniki multimedialne, na których są prezentowane treści wykładu, wykładowca ma też możliwość korzystania ze sprzętu nagłośniającego (w przypadku studentów słabo słyszących),
- studenci z niepełnosprawnością mieli możliwość uczestniczenia w zajęciach dydaktycznych wraz ze swoim opiekunem,
- w Bibliotece uczelni utworzono stanowiska komputerowe z elektroniczną lupą powiększającą obraz na ekranie komputera oraz stanowisko z autolektorem oraz zgromadzono wyodrębniony księgozbiór dla osób z niepełnosprawnością, w tym słowniki mimiczne, książki pisane językiem Braille'a, książki z powiększoną czcionką,

- osoby z niepełnosprawnością miały możliwość uczestnictwa w kursie z języka migowego,
- w zakresie wsparcia pomocy materialnej Uczelnia przyznawała stypendia dla osób niepełnosprawnych.

Na podstawie ww. analizy Uczelnia określiła następujące cele dotyczące udziału w Projekcie:

W ramach „ścieżki MINI”: powołanie Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych w formie stałego zatrudnienia na pół etatu, ze ściśle określonym zakresem obowiązków, który w ramach projektu skoordynuje prace zespołu Uczelni i Fundacji Wrota Edukacji EduGate, odpowiedzialnego za opracowanie procedur gwarantujących realizację polityki dostępności uczelni, równych szans, niedyskryminacji i wdrażania racjonalnych dostosowań w tym także procesu rekrutacji, opracowanie instrukcji ewakuacyjnych uwzględniających sposoby ewakuacji osób niepełnosprawnych; opracowanie strony Pełnomocnika, a także organizację cyklu szkoleń i wyjazdów studyjnych podnoszące wiedzę i świadomość na temat niepełnosprawności ze wszystkich sześciu obszarów dostępności oraz siedmiu zasad wsparcia edukacyjnego.

W ramach „ścieżki MIDI”: powołanie stałego BON pod kierownictwem ww. Pełnomocnika oraz zespołu wspierającego, których zadania dotyczyć będą wsparcia na etapie rekrutacji i studiów (studenci) oraz zatrudnienia i pracy (pracownicy), opracowanie strony internetowej Uczelni oraz dostosowanie wewnętrznych systemów informatycznych Uczelni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zorganizowanie cyklu szkoleń i wyjazdów studyjnych dotyczących niepełnosprawności²⁶, opracowanie „otwartej bazy materiałów dydaktycznych” dostosowanych do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, montaż dwóch wind oraz wyposażenie sali do wideokonferencji.

(akta kontroli str. 346, 710-714)

Odnosząc się do tego, czy w trakcie opracowania ww. analizy, uwzględniano trudniej dostrzegalne rodzaje poszczególnych potrzeb, tj. np. osoby z przewlekłymi schorzeniami somatycznymi, kryzysami psychicznymi lub zaburzeniami neurorozwojowymi (spektrum autyzmu, ADHD), Rektor podał, że w trakcie prowadzenia diagnozy Uczelnia nie skupiała się na konkretnych rodzajach niepełnosprawności, uznając że zgodnie z obowiązującymi przepisami osoby o szczególnych potrzebach to nie tylko osoby z niepełnosprawnością. Rektor podał też, że Uczelnia, prowadząc analizę, nie korzystała z usług podmiotów posiadających doświadczenie w realizacji audytów dostępności, co wynikało z braku obowiązku w tym zakresie.

(akta kontroli str. 345-348)

W badanym okresie, Uczelnia nie posiadała budynków, w przypadku których zaplanowanie prowadzenia w nich prac remontowych lub modernizacyjnych zwiększających dostępność architektoniczną, wymagałoby uwzględnienia opinii konserwatora zabytków.

(akta kontroli str. 1821)

1.5. Zakres udzielania przez Uczelnię wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami

²⁶ Technologie, procedury, wsparcie psychologiczne, standardy wsparcia edukacyjnego, dot. wszystkich sześciu obszarów dostępności oraz siedmiu zasad wsparcia edukacyjnego, w tym także świadomości na temat zdrowia psychicznego.

W okresie objętym kontrolą, w sześciu obszarach dostępności określonych w założeniach²⁷ do konkursu NCBR „Uczelnia dostępna” poprzedzającego realizację Projektu Uczelnia udzielała wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami, przede wszystkim poprzez:

1) w obszarze 1 – „Struktura organizacyjna”: zapewnienie prowadzenia działalności przez Pełnomocnika, Radę Studentów z Niepełnosprawnościami oraz BON, a także wykorzystywania Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych²⁸, o którym mowa w art. 415 UPSWiN, którego środki zgodnie z art. 365 pkt 6 UPSWiN powinny być przeznaczane na realizację zadań związanych z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształceniu na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniu działalności naukowej. Szczegółowe dane dotyczące wysokości posiadanych i wydatkowanych przez Uczelnię środków tego Funduszu, oraz zasady wykorzystania zostały zamieszczone w punkcie 2.1. niniejszego wystąpienia.

2) w obszarze 2 – „Dostępność architektoniczna”: zapewnienie w większości budynków wykorzystywanych przez Uczelnię rozwiązań służących do usuwania barier w dostępie do pomieszczeń dydaktycznych (windy, schodolazy, toalety przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, wyznaczone miejsca parkowania),

3) w obszarze 3 – „Technologie wspierające”: zapewnienie funkcjonowania rozwiązań informatycznych wspierających kandydatów będących osobami ze szczególnymi potrzebami w procesie rekrutacji, dostosowywanie strony internetowej Uczelni do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienie użytkownikom biblioteki oraz BON możliwości korzystania ze specjalistycznego sprzętu dedykowanego osobom z różnymi niesprawnościami (w tym osób niewidomych i słabowidzących), wykorzystywanie w procesach dydaktycznych monitorów wielofunkcyjnych posiadających funkcjonalności ułatwiające osobom z niepełnosprawnościami udział w zajęciach,

4) w obszarze 4. „Procedury”: zamieszczenie w podstawowych oficjalnych dokumentach Uczelni²⁹ zapisów potwierdzających realizację polityki dostępności, równych szans, niedyskryminacji i wdrażania racjonalnych dostosowań,

5) w obszarze 5 „Rodzaje wsparcia edukacyjnego”: przyjęcie do realizacji w ramach Projektu zadań, które w założeniu były kompleksowe i dotyczyły wszystkich rodzajów niepełnosprawności,

6) w obszarze 6 „Szkolenia”: zrealizowanie w ramach Projektu zakładanego zakresu szkoleń pracowników Uczelni. Szczegółowe dane w tym zakresie zostały zawarte w punkcie 2.2. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 147-197, 227-244, 246, 265-268, 290, 611-624, 626-627, 652-709, 715-741, 773-844, 845, 1027-1096, 1263-1534)

W badanym okresie miał miejsce jeden udokumentowany przypadek zwrócenia się na piśmie przez studentkę ze szczególnymi potrzebami do władz Uczelni o udzielenie jej wsparcia w zakresie dostosowania procesu kształcenia, tj. o wyrażenie zgody na zdawanie egzaminu dyplomowego w formie pisemnej, a nie w formie testu na testoportalu, z powodu problemów ze wzrokiem. Wniosek ten został rozpatrzony pozytywnie, a jego realizacja nie wymagała poniesienia przez Uczelnię wydatków³⁰.

(akta kontroli str. 289)

²⁷ Modele wsparcia uczelni w celu zwiększenia ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

²⁸ Dalej: Fundusz.

²⁹ Statut, Strategia Rozwoju, Regulamin Organizacyjny, Regulamin Studiów, Regulamin Świadczeń dla Studentów, Regulamin BON, Procedury dostępności.

³⁰ Wniosek złożony w dniu 8 marca 2022 r., rozpatrzony w dniu 22 marca 2022 r.

W złożonych wyjaśnieniach, Rektor podał, że poza ww. przypadkiem wsparcia studenci będący osobami ze szczególnymi potrzebami sytuacyjnie korzystali z należących do Uczelni notebooków oraz tabletek, ale nie prowadzono szczegółowej ewidencji użyczenia takiego sprzętu. Rektor podał, że w latach 2019-2024 nie było przypadków zwracania się przez takie osoby o przydzielenie tłumacza migowego, asystenta, szkoleń dla studentów z zakresu technologii wspierających oraz dostosowania form zajęć sportowych.

(akta kontroli str. 515-516)

W okresie objętym kontrolą studenci Uczelni będący osobami ze szczególnymi potrzebami, korzystali z możliwości realizowania studiów według indywidualnej organizacji studiów. W latach akademickich: 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 liczba takich studentów wynosiła, odpowiednio: 30, 26, 36, 35, 50 oraz 30 osób. We wszystkich przypadkach zgoda na realizację indywidualnej organizacji studiów była wydawana na podstawie pisemnego wniosku.

(akta kontroli str. 515)

W badanym okresie studenci z niepełnosprawnościami posiadający orzeczenie o niepełnosprawności otrzymywali stypendium dla osób niepełnosprawnych. W latach akademickich 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 wartość udzielonego w Uczelni w tym zakresie wsparcia wyniosła odpowiednio: 59,0 tys. zł, 24,0 tys. zł, 38,2 tys. zł, 87,2 tys. zł oraz 96,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 1802-1817)

W okresie objętym kontrolą Uczelnia, poza środkami przekazanymi jej w formie dotacji z budżetu państwa na cele Funduszu oraz środkami przekazanymi na realizację Projektu, nie korzystała z zewnętrznych źródeł finansowania działań dotyczących zapewnienia dostępności procesu edukacyjnego dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. W latach 2019-2024 Uczelnia przeznaczyła na ten cel własne środki finansowe w łącznej wysokości 166 tys. zł, wydając je na realizację następujących zadań: wybudowania w budynku przy ul. Bułgarskiej 55 dwóch toalet dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zakupienia i zamontowania w tym budynku dwóch platform schodowych.

(akta kontroli str. 1822-1823)

1.7. Współpraca Uczelni z organizacjami pozarządowymi i podmiotami reprezentującymi osoby ze szczególnymi potrzebami działającymi na rzecz likwidacji barier dla tych osób oraz zapewnienia ułatwienia im dostępu do kształcenia

W okresie objętym kontrolą do organizacji działających na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami w tym osób z niepełnosprawnością, z którymi współpracowała Uczelnia należały: Poznańskie Towarzystwo „Amazonki” w Poznaniu, Stowarzyszenie Zespołu Williamsa w Bielawie, Studenckie Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym w Poznaniu, Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne w Poznaniu, Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży w Poznaniu, Fundacja Stworzenia Pana Smolenia w Baranówku oraz Fundacja Wrota Edukacji EduGate³¹.

(akta kontroli str. 423)

Odnośnie do form prowadzonej w latach 2019-2024 współpracy Uczelni ze studentami będącymi osobami ze szczególnymi potrzebami, w tym osobami z niepełnosprawnościami, dotyczącej podejmowanych przez Uczelnię działań na rzecz stwarzania osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia, Rektor w złożonych wyjaśnieniach podał, co następuje:

³¹ Partner w realizacji Projektu.

„Współpraca ze studentami ze szczególnymi potrzebami odbywała się w formie roboczych spotkań (rozmów) na terenie Uczelni lub Biurze Obsługi Niepełnosprawnych. Osoby wchodzące w skład Rady Studentów z Niepełnosprawnościami brały udział w realizacji ww. projektu. Spotkania najczęściej dotyczyły uzgodnienia form pomocy osobom o specjalnych potrzebach w tym osobom z niepełnosprawnościami. Konsultacje najczęściej dotyczyły możliwych form wsparcia materialnego (np. finansowego), sprzętowego (komputery, notebooki/tablety, korzystanie z drukarek itp.), a także doraźnej pomocy psychologicznej. Nie prowadzono specjalnej dokumentacji sprawozdawczej odzwierciedlającej zakres i rozmach roboczej współpracy z członkami Rady Studentów z Niepełnosprawnościami uważając, że wystarczało ich skuteczne „operacyjne” działanie na rzecz osób potrzebujących różnych form bezpośredniego lub pośredniego wsparcia.”

(akta kontroli str. 422)

W latach 2019-2024 w Uczelni prowadziła działalność powoływana corocznie przez Rektora Rada Studentów z Niepełnosprawnościami, której głównym zadaniem było uczestniczenie w procesie dostosowywania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów będących osobami z niepełnosprawnościami, w tym dostosowywania warunków odbywania studiów do niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 246-250)

1.8. Informowanie przez Uczelnię o zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

W okresie objętym kontrolą Uczelnia informowała uczniów szkół ponadpodstawowych o zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami w celu zachęcenia ich do studiowania. Podjęte w tym zakresie działania informacyjne polegały na: zamieszczeniu odpowiednich informacji na stronie internetowej Uczelni³², organizowaniu w Uczelni „dni otwartych”, podczas których uczniowie byli informowani o udogodnieniach dla osób ze szczególnymi potrzebami, przeprowadzaniu w szkołach średnich warsztatów promujących studia na Uczelni, w trakcie których przedstawiane były ww. udogodnienia³³, prowadzeniu kampanii informacyjnej w mediach społecznościowych oraz udziale Uczelni w odbywanych w Poznaniu targach edukacyjnych.

(akta kontroli str. 343-344)

1.9. Podejmowanie przez Uczelnię działań w celu zapewnienia w procesie rekrutacji studentów form komunikacji dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Zgodnie ze sporządzoną w Uczelni w 2019 r. analizą stanu infrastruktury i organizacji kształcenia na Uczelni oraz efektów, jakie są planowane do osiągnięcia dzięki realizacji Projektu, proces rekrutacji dla osób z niepełnosprawnościami będącymi kandydatami na studia, nie był dostosowany do potrzeb tych osób.

(akta kontroli str. 711)

Według stanu na dzień 26 listopada 2024 r. wykorzystywany przez Uczelnię zewnętrzny system informatyczny służący do elektronicznej rekrutacji kandydatów³⁴ nie posiadał dedykowanych udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami, natomiast w wyjaśnieniach złożonych w dniu 18 grudnia 2024 r. Rektor podał, że niedostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami moduł płatności

³² Sekcja – zakładka „Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych”.

³³ Np. w Liceum Ogólnokształcącym „Mieszko” w Poznaniu.

³⁴ <https://rekrutacja.onlinestudia.pl/>

funkcjonujący w systemie elektronicznej rekrutacji został już do tych potrzeb dostosowany.

(akta kontroli str. 456, 552)

1.10. Kontrole zewnętrzne i audyty w zakresie realizacji zadań zapewniających pełny udział osób niepełnosprawnych w procesie kształcenia lub w zakresie wykorzystania środków z funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych

W okresie objętym kontrolą w Uczelni została przeprowadzona jedna kontrola zewnętrzna przeprowadzona przez NCBR dotyczące realizacji zadań zapewniających pełny udział osób niepełnosprawnych w procesie kształcenia. Szczegółowe informacje dotyczące tej kontroli zostały zamieszczone w punkcie 2.2.2. niniejszego wystąpienia. W badanym okresie w Uczelni nie przeprowadzono audytu³⁵ dotyczącego ww. zagadnień.

(akta kontroli str. 352)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Procedury zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Uczelni ustalone przez Rektora zarządzeniem nr 15/2020/2021 z dnia 9 lutego 2021 r. w związku z realizacją Projektu, nie zostały w pełni wdrożone, co nie pozwoliło na pełne zrealizowanie celu głównego Projektu, tj. trwałego zniwelowania barier w dostępie do kształcenia dla osób niepełnosprawnych poprzez wdrożenie odpowiednich zmian proceduralnych, określonego we wniosku o dofinansowanie projektu nr SL2014: POWR.03.05.00-00-A108/19 z dnia 30 października 2019 r. stanowiącym załącznik nr 2 do umowy o dofinansowanie projektu nr POWR.03.05.00-00-A108/19-00 z dnia 7 lutego 2020 r.³⁶, zmienionym aneksem nr 1 do tej umowy z dnia 10 stycznia 2022 r. Do ustalonych tym zarządzeniem procedur, które w Uczelni nie zostały wdrożone należało:

- przygotowanie „Raportu o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”,
- opracowanie „Planu działania na rzecz poprawy dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”, o którym mowa w art. 14 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy o zapewnianiu dostępności,
- przeprowadzanie raz w roku ćwiczeń ewakuacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Wydanie ww. zarządzenia przez Rektora i ustalenie procedur zapewniających dostępność, bez jednoczesnego zapewnienia ich faktycznej realizacji nie może być uznane za wdrożenie zmian proceduralnych, gdyż nie pozwoliło to na osiągnięcie efektów ich ustanowienia.

Niezapewnienie wdrożenia w Uczelni przedmiotowych procedur stanowiło naruszenie kryterium legalności oraz gospodarności. Łączna wysokość wynagrodzenia wypłaconego z budżetu Projektu osobom, które opracowały ww. nie w pełni wdrożone Procedury wyniosła 60 979,95 zł.

(akta kontroli, str. 227-245, 394, 415, 488-490)

Odnośnie przygotowania „Raportu o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”, Rektor podał, że pierwszym Raportem o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami była sporządzona Analiza do Wniosku o dofinansowanie a postanowienia ustawy [UPSWiN] dotyczą jedynie podmiotów publicznych. Rektor stwierdził, że w załączniku do Zarządzenia nr

³⁵ Audyt, o którym mowa w art. 272 i 274 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. t.j. z 11 września 2024 r. poz. 1530).

³⁶ Strona 9.

15 Rektora z 9 lutego 2021 posłużono się pojęciami zawartymi w ustawie, natomiast implementację dostosowano do realiów Uczelni.

Odnośnie opracowania „Planu działania na rzecz poprawy dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”, Rektor podał, że w Uczelni „Planem działania” stał się sam wniosek o dofinansowanie Projektu NCBR.

Odnośnie ćwiczeń ewakuacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, Rektor podał, że nie były one przeprowadzane z uwagi na ograniczenia związane z pandemią COVID.

(akta kontroli, str. 415-416)

Przywołana w tych wyjaśnieniach argumentacja nie stanowi uzasadnienia dla niezrealizowania przez Uczelnię postanowień zarządzenia nr 15/2020/2021 Rektora z dnia 9 lutego 2021 r., gdyż wymienione przez Rektora formy aktywności Uczelni nie odpowiadają zawartym w tym dokumencie precyzyjnie określonym postanowieniom, które miały zapewnić ciągłość i trwałość przyjętych mechanizmów wspierania osób ze szczególnymi potrzebami.

2. W obowiązującym w Uczelni Regulaminie Studiów³⁷ wydanie zgody na realizację studiów wg indywidualnej organizacji studiów ograniczono do spełnienia jednego z zamkniętego katalogu warunków: bycie w ciąży, bycie studentem – rodzicem, wychowywanie małego dziecka, wyjazd na stypendium zagraniczne, studia na więcej niż jednym kierunku, bycie członkiem reprezentacji sportowej, brak możliwości studiowania z powodu choroby, wypadek losowy, wykonywanie pracy zawodowej. Regulacje te, nie pozwalają na uzyskanie przez studenta ww. zgody w przypadku jeżeli jest to np.: osoba z doświadczeniem kryzysu zdrowia psychicznego, osoba posiadająca specyficzne trudności w uczeniu się³⁸, osoba w spektrum autyzmu³⁹, osoba ze znaczną otyłością itp. Osoby takie, wg Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych z 13 grudnia 2006 r., należą do osób z niepełnosprawnościami. Nieumżliwienie w Regulaminie Studiów niektórym kategoriom osób ze szczególnymi potrzebami realizacji studiów wg indywidualnej organizacji studiów nie wyczerpywało dyspozycji art. 11 ust. 1 pkt 6 UPSWiN.

(akta kontroli, str. 152-153, 170, 190)

Odnośnie ograniczenia w Regulaminie Studiów prawa studentów ze szczególnymi potrzebami do realizacji studiów wg indywidualnej organizacji studiów, Rektor podał, że Uczelnia zamierza po uzgodnieniu z przedstawicielami samorządu studenckiego rozszerzyć ww. uprawnienia poprzez zastosowanie zapisu umożliwiającego skorzystanie z indywidualnego toku studiów osobom z innymi szczególnymi potrzebami niż dotychczas wymienione w tym dokumencie.

(akta kontroli, str. 343)

3. Rektor utworzył w Uczelni jednostkę organizacyjną pod nazwą Biuro Obsługi Niepełnosprawnych i ustalił jej regulamin, jednak nie zapewnił niezwłocznego zapoznania się przez Pełnomocnika z jego treścią, co w praktyce utrudniało stosowanie przez osobę wykonującą tę funkcję postanowień tego dokumentu. W wyjaśnieniach złożonych w dniu 13 listopada 2024 r. Pełnomocnik podała, że nie taki regulamin „nie istniał”, natomiast w wyjaśnieniu złożonym w dniu 18 stycznia 2025 r. oświadczyła, że z jego treścią zapoznała się z opóźnieniem. Ponadto do dnia 13 stycznia 2025 r. na stronie internetowej Uczelni nie była zamieszczona zarówno treść tego regulaminu jak i informacja o tym, że dokument taki obowiązuje, co w sposób istotny utrudniało studentom będącymi osobami ze szczególnymi potrzebami, w tym osobom niepełnosprawnym, korzystanie ze wsparcia w zakresie

³⁷ §18 regulaminu z 2020 r. oraz § 19 regulaminów z 2023 i 2024 r.

³⁸ Dysfunkcje typu: dysleksja, dysgrafia, dyskalkulia.

³⁹ Autyzm nie zalicza się do chorób.

zapewnienia im warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. Zaniedbania te są niezgodne z dyspozycją art. 11 ust. 1 pkt 6 lit. b) UPSWiN. Regulamin BON wraz z załącznikami został opublikowany na stronie internetowej Uczelni w dniu 14 stycznia 2025 r., tj. w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli, str. 335, 338, 400-414, 573)

W złożonych wyjaśnieniach Rektor podał, że nie było obowiązku zamieszczenia na stronie Uczelni ww. regulaminu BON. Rektor podał, że przyczyną opóźnionego zapoznania się przez Pełnomocnika z treścią regulaminu BON były utrudnienia organizacyjne związane z pandemią COVID oraz brak wystarczających umiejętności posługiwania się przez Pełnomocnika sprzętem komputerowym, co utrudniało komunikowanie się z tym pracownikiem. Rektor stwierdził, że opóźnione zapoznanie się przez Pełnomocnika z treścią ww. regulaminu nie uniemożliwiało realizacji głównych zadań przez BON, z uwagi na fakt zapoznania się z jego treścią przez pozostałych pracowników i realizowanie przez nich odpowiednich zadań przypisanych do tej komórki organizacyjnej.

(akta kontroli, str. 335-336)

Zdaniem NIK, podana w wyjaśnieniu argumentacja nie uzasadnia niezapewnienia niezwłocznego zapoznania się przez Pełnomocnika z treścią ww. regulaminu po jego wprowadzeniu oraz nieopublikowania jego treści na stronie internetowej Uczelni.

4. Uczelnia nie zapewniła dokumentowania użyczenia studentom ze szczególnymi potrzebami notebooków i tabletów zakupionych ze środków, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN, co naruszało zasady ustalone w Regulaminie BON, stwarzając wysokie ryzyko wykorzystania takiego sprzętu niezgodnie z przeznaczeniem, tj. na cele inne niż wymienione w art. 11 ust. 1 pkt 6 UPSWiN.

Zgodnie ze złożonymi przez Rektora wyjaśnieniami, władze Uczelni dopuszczały do wykorzystywania w celach edukacyjnych notebooków i tabletów zakupionych ze środków, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN przez osoby pełnosprawne w związku z pandemią COVID. Według złożonych przez Rektora wyjaśnień, przedmiotowy sprzęt komputerowy będący w dyspozycji upoważnionych pracowników Uczelni, był powierzany studentom ze szczególnymi potrzebami na podstawie umowy ustnej „opartej na zaufaniu”.

(akta kontroli, str. 400-414, 515, 516, 544)

Podana przez Rektora argumentacja, nie uzasadnia nieprzestrzegania obowiązującej w Uczelni od dnia powołania BON⁴⁰ zasady dokumentowania użyczenia wyposażenia, w tym notebooków, studentom będącymi osobami ze szczególnymi potrzebami. Regulamin BON został wprowadzony w trakcie trwania w Polsce pandemii COVID, a jego postanowienia nie zawierały w związku z tym żadnych odstępstw od ustanowionych w nim regulacji.

OCENA CZĄSTKOWA

Uczelnia powołała Pełnomocnika, który wykonywał powierzone mu zadania dotyczące wspierania osób ze szczególnymi potrzebami w ramach BON. W jego regulaminie oraz w regulaminie studiów Uczelni określono ogólne zasady udzielania wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym osobom posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności.

Uczelnia rozpoznała potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, określiła założenia Projektu a jego realizacja, zgodnie z opracowanymi przez NCBR modelami wsparcia uczelni w celu zwiększenia ich dostępności do potrzeb osób niepełnosprawnych, objęła sześć obszarów: strukturę organizacyjną, architekturę, technologie wspierające, procedury, rodzaje wsparcia edukacyjnego oraz szkolenia podnoszące świadomość kadry.

⁴⁰ 25 lutego 2021 r.

Uczelnia realizowała zadania w zakresie wspierania studentów będących osobami ze szczególnymi potrzebami, a wsparcie to, poza udzielaniem stypendiów dla osób niepełnosprawnych, polegało przede wszystkim na umożliwianiu studiowania zgodnie z indywidualną organizacją studiów, udostępnianiu studentom urządzeń poprawiających dostępność do informacji dydaktycznych („otwarta baza materiałów dydaktycznych”, specjalistyczne wyposażenie biblioteki oraz BON).

Uczelnia w związku z realizacją zadań udzielania wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami współpracowała zarówno z tymi osobami należącymi do społeczności akademickiej jak i z prowadzącymi działalność w tym zakresie organizacjami pozarządowymi.

Stwierdzone w toku kontroli istotne nieprawidłowości dotyczące przedmiotowego obszaru polegały na:

- niewdrożeniu, wbrew postanowieniom umowy o dofinansowanie Projektu, części istotnych postanowień Procedur dostępności,
- ustalenia w Regulaminie Studiów, wbrew przepisowi art. 11 ust. 1 pkt 6 lit. a) i b) UPSWiN, przepisów ograniczających możliwość wydania studentom będącymi osobami ze szczególnymi potrzebami zgody na realizację studiów wg indywidualnej organizacji studiów od spełnienia jednego z zamkniętego katalogu warunków nieobejmujących niektórych szczególnych potrzeb,
- niezapewnienia, wbrew przepisowi art. 11 ust. 1 pkt 6 lit. a) i b) UPSWiN, zapoznania się przez Pełnomocnika z regulaminem BON oraz opóźnionej publikacji tego dokumentu na stronie internetowej Uczelni,
- niezapewnieniu, wbrew postanowieniom regulaminu BON, dokumentowania przypadków udzielenia studentom będącym osobami ze szczególnymi potrzebami wsparcia w zakresie stwarzania warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia polegającego na użyczeniu sprzętu komputerowego, co stwarzało ryzyko jego wykorzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem określonym w art. 365 pkt 6 UPSWiN.

OBSZAR

2. Gospodarowanie środkami w zakresie realizacji zadania wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami

Opis stanu faktycznego

2.1. Wykorzystanie przez Uczelnię środków Funduszu

W okresie objętym kontrolą Uczelnia posiadała wyodrębniony Fundusz utworzony ze środków przekazywanymi Uczelni w formie dotacji na podstawie art. 415 UPSWiN, które były gromadzone na odrębnym rachunku bankowym Banku Gospodarstwa Krajowego⁴¹. Zgodnie z art. 365 pkt 6 UPSWiN środki te powinny być przeznaczane wyłącznie na zadania związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształceniu na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniu działalności.

(akta kontroli, str. 388)

Zasady wykorzystania Funduszu zostały określone przez Założyciela Uczelni w dniu 4 października 2019 r. Zgodnie z przedmiotową procedurą, po wpłynięciu środków na rachunek Funduszu, do działań podejmowanych przez pracowników administracji Uczelni należało: ustalenie terminu spotkania osób uczestniczących w podziale środków (Kanclerz, Rektor, Kwestor), zebranie informacji o potrzebach w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami od prorektorów, dziekanów, Pełnomocnika, kierowników komórek organizacyjnych i przedstawicieli Samorządu Studenckiego

⁴¹ Dalej: BGK.

oraz przedstawienie tych informacji ww. osobom w celu zaplanowania wydatkowania środków.

(akta kontroli, str. 353)

W latach: 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 wysokość środków Funduszu, które Uczelnia w danym roku mogła wykorzystać⁴² wynosiła odpowiednio: 108 681,43 zł, 284 036,38 zł, 159 648,99 zł, 177 058,72 zł oraz 195 954,05 zł. Wysokość środków wykorzystanych w tych latach wyniosła, odpowiednio: 108 645,05 zł (99,97%), 282 725,39 zł (99,54%), 132 490,27 zł (82,99%), 163 854,05 zł (92,18%) oraz 188 948,65 zł (96,42%). W 2019 r. Uczelnia przekazała na rachunek Funduszu w BGK niewykorzystane w 2018 r. środki finansowe otrzymane na wsparcie osób z niepełnosprawnościami⁴³ w wysokości 31 281,43 zł.

(akta kontroli, str. 290, 388)

W latach: 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 liczba studentów Uczelni, których niepełnosprawność, potwierdzona orzeczeniem właściwego organu, została wykazana w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, wynosiła: w przypadku studentów niesłyszących lub słabosłyszących, odpowiednio: 40, 6, 8, 11 i 7 osób, w przypadku studentów niewidomych, słabowidzących lub z dysfunkcją narządu ruchu, odpowiednio: 0, 5, 2, 4 oraz 3 osoby oraz w przypadku studentów z innymi rodzajami niepełnosprawności, odpowiednio: 22, 40, 40, 44 i 49 osób.

(akta kontroli, str. 298)

W latach: 2019-2023 najwyższe wydatki zrealizowane przez Uczelnię z wykorzystaniem środków Funduszu w ujęciu rzeczowym dotyczyły: w 2019 r. – wynagrodzenia osoby wykonującej zadania na rzecz studentów będących osobami niepełnosprawnymi (33%) oraz zakupu sprzętu komputerowego (32%), w 2020 r. - zakupu sprzętu komputerowego (44%) oraz zakupu projektorów (20%), w 2021 r. - wynagrodzenia osoby wykonującej zadania na rzecz studentów będących osobami niepełnosprawnymi (22%) oraz zakupu sprzętu komputerowego (8%), w 2022 r. – zakupu sprzętu komputerowego (44%) oraz wynagrodzenia osoby wykonującej zadania na rzecz studentów będących osobami niepełnosprawnymi (21%) oraz w 2023 r. - wynagrodzeń osób wykonujących zadania na rzecz studentów będących osobami niepełnosprawnymi (48%) oraz zakupu sprzętu komputerowego (27%).

(akta kontroli, str. 299-308)

Wykorzystanie środków Funduszu na zakup: papieru ksero, wielofunkcyjnego urządzenia kopiującego, programów Microsoft Windows PRO, 12 komputerów stacjonarnych oraz 15 notebooków, które nie były wykorzystywane przez osoby o ograniczonej sprawności, zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W badanym okresie Uczelnia corocznie przekazywała do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z wykorzystaniem ww. systemu POL-on sprawozdania z wykorzystania dotacji na zadania związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształceniu na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniu działalności naukowej.

(akta kontroli, str. 597-601)

Wykazanie w przedmiotowych sprawozdaniach za lata 2020-2023 wynagrodzenia prof. dr. hab. Idziego Siatkowskiego w rubryce „wynagrodzenie osoby koordynującej

⁴² Suma środków niewykorzystanych z poprzedniego roku oraz wysokość środków przyznanych na dany rok kalendarzowy.

⁴³ Art. 243 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669 ze zm.).

realizację zadań związanych ze wsparciem osób z niepełnosprawnościami” zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W złożonych wyjaśnieniach Rektor podał, że w badanym okresie Uczelnia dwa razy w roku dokonywała analizy poziomu wykorzystania środków z Funduszu w odniesieniu do zasad określonych w art. 416 UPSWiN. Rektor podał także, iż Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie zwracało się do Uczelni z zapytaniami i wątpliwościami co do poprawności ujęcia kwot w ww. sprawozdaniach oraz że nie było przypadków odesłania ich do Uczelni celem sporządzenia korekt. Rektor poinformował, że Uczelnia nie zgłaszała się do Ministerstwa z prośbą o wyjaśnienie wątpliwości co do interpretacji art. 416 UPSWiN w kontekście poziomu wykorzystania środków z dotacji i ewentualnych konsekwencji zbyt niskiego ich wykorzystania.

(akta kontroli, str. 428-429)

2.2. Wykorzystanie przez Uczelnię środków przyznanych na realizację Projektu

2.2.1. Zakres przedmiotowy Projektu obejmował realizację przez Uczelnię i jej partnera trzech zadań: zadanie 1 – realizacja zadań związanych z likwidacją barier w dostępności w ramach „ścieżki MINI”, zadanie 2 – realizacja zadań związanych z likwidacją barier w dostępności w ramach „ścieżki MIDI” oraz zadanie nr 3 – działania mające na celu łagodzenie kryzysu wywołanego wojną na Ukrainie.

Zadania realizowane w ramach „ścieżki MINI” dotyczyły: zatrudnienia w Uczelni na podstawie umowy o pracę Pełnomocnika⁴⁴, opracowania procedur dotyczących zapewnienia dostępności⁴⁵, opracowania instrukcji ewakuacyjnych uwzględniających osoby z niepełnosprawnościami⁴⁶, zainstalowania windy w budynku przy ul. Bułgarskiej 55⁴⁷, opracowania treści na stronę internetową Pełnomocnika⁴⁸, opracowanie strony internetowej Pełnomocnika⁴⁹, przeprowadzenia cyklu szkoleń podnoszących świadomość na temat niepełnosprawności⁵⁰ oraz cateringu podczas ww. szkoleń⁵¹.

Zadania realizowane w ramach „ścieżki MIDI” dotyczyły: wynagrodzenia personelu Biura Obsługi Niepełnosprawnych⁵², wyposażenia BON⁵³, opracowania strony internetowej Uczelni oraz dostosowania wewnętrznych systemów informatycznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami⁵⁴, sprawowania nadzoru merytorycznego nad zespołem odpowiadającym za tworzenie treści dydaktycznych do zamieszczenia w otwartej bazie materiałów dydaktycznych⁵⁵, wynagrodzenia zespołu odpowiadającego za tworzenie treści dydaktycznych do otwartej bazy materiałów dydaktycznych⁵⁶, sprawowania nadzoru merytorycznego nad zespołem odpowiadającym za cyfryzację treści dydaktycznych przeznaczonych do zamieszczenia w otwartej bazie materiałów dydaktycznych⁵⁷, wynagrodzenia zespołu odpowiadającego za cyfryzację treści dydaktycznych przeznaczonych do zamieszczenia w otwartej bazie materiałów dydaktycznych⁵⁸, cyklu szkoleń

⁴⁴ Dotyczy wynagrodzenia Pełnomocnika w łącznej wysokości 51 112,38 zł.

⁴⁵ Dotyczy wynagrodzenia członków zespołu odpowiedzialnego za opracowanie procedur dostępności w łącznej wysokości 60 976,14 zł.

⁴⁶ Dotyczy wynagrodzenia pracowników opracowujących instrukcje ewakuacyjne w łącznej wysokości 10 464,10 zł.

⁴⁷ Kwota wydatków w wysokości 563 000,00 zł.

⁴⁸ Dotyczy wynagrodzenia w wysokości 5 000,00 zł.

⁴⁹ Dotyczy wynagrodzenia w wysokości 8 399,88 zł.

⁵⁰ Kwota wydatków w wysokości 12 800,00 zł.

⁵¹ Kwota wydatków w wysokości 4 400,00 zł.

⁵² Wynagrodzenia w wysokości 217 960,34 zł.

⁵³ Kwota wydatków w wysokości 20 000,00 zł.

⁵⁴ Kwota wydatków w wysokości 21 000,00 zł.

⁵⁵ Wynagrodzenie w wysokości 169 992,10 zł.

⁵⁶ Wynagrodzenie w wysokości 693 271,25 zł.

⁵⁷ Wynagrodzenie w wysokości 281.866,61 zł.

⁵⁸ Wynagrodzenia w łącznej wysokości 1 010 328,31 zł.

podnoszących świadomość na temat niepełnosprawności⁵⁹, cateringu podczas ww. szkoleń⁶⁰, wyjazdów studyjnych do wiodących jednostek mających ugruntowany dorobek we wdrażaniu rozwiązań w zakresie dostępności⁶¹, wyposażenia sali do wideokonferencji⁶² oraz zainstalowania windy w „Domu Sportowca” w Kwiejcach⁶³.

Zadania realizowane w ramach zadania nr 3 dotyczyły: zatrudnienia Pełnomocnika ds. Obywateli Ukrainy ze szczególnymi potrzebami⁶⁴, przebudowy strony internetowej Uczelni oraz jej wewnętrznych systemów informatycznych do potrzeb uchodźców z Ukrainy⁶⁵, sprawowania nadzoru nad zespołem odpowiadającym za tworzenie treści dydaktycznych⁶⁶, tłumaczenia materiałów dydaktycznych i administracyjnych na język ukraiński⁶⁷, sprawowania nadzoru nad zespołem odpowiadającym za cyfryzację treści dydaktycznych⁶⁸, wynagrodzenia członków zespołu odpowiadającym za cyfryzację treści dydaktycznych⁶⁹, zakupu tłumaczy elektronicznych⁷⁰, zakupu tablic wielojęzycznych⁷¹ oraz zakupu informacyjnych tablic elektronicznych⁷².

Zgodnie z umową o dofinansowanie Projektu zmienionej aneksem nr 1, łączna wysokość wydatków kwalifikowalnych Projektu wynosiła 5 034 954,15 zł i obejmowała: dofinansowanie w kwocie 4 883 905,52 zł, w tym: środki europejskie w kwocie 4 243 459,36 zł (84,28% wydatków kwalifikowalnych Projektu) i środki dotacji celowej w kwocie 640 446,16 zł oraz wkład własny w kwocie 151 048,63 zł (ze środków prywatnych).

Łączna wysokość rzeczywiście poniesionych wydatków na zadania nr 1, nr 2 i nr 3 wyniosła odpowiednio: 716 152,81 zł, 3 129 795,44 zł oraz 523 852,39 zł. Łączna wysokość kosztów pośrednich (15%) dotyczących ww. zadań wyniosła: 504 274,88 zł dla wysokości dofinansowania, oraz 655 470,08 zł dla wysokości kosztów kwalifikowalnych.

(akta kontroli str. 717, 845, 1526-1531)

W związku z realizacją Projektu ustalonych zostało 15 wskaźników produktu oraz 5 wskaźników rezultatu.

Docelowa i osiągnięta wartość poszczególnych wskaźników produktu wyniosła: dla liczby godzin szkoleniowych - wartość docelowa: 280, wartość osiągnięta: 366 (130,71%); dla liczby obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wartość docelowa i osiągnięta: 2 (100%); dla liczby osób objętych szkoleniami i doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych – wartość docelowa i osiągnięta: 8 (100%); dla liczby osób, którym udzielono ochrony czasowej w związku z wojną na Ukrainie – wartość docelowa: 122, wartość osiągnięta: 104 (85,25%); dla liczby podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne – wartość docelowa i osiągnięta: 1 (100%); dla liczby pracowników kadry dydaktycznej objętych wsparciem EFS⁷³ w zakresie procesu kształcenia: wartość docelowa: 48, wartość osiągnięta: 43 (89,58%); dla liczby pracowników kadry kierowniczej i administracyjnej objętej wsparciem w zakresie zarządzania uczelnią – wartość docelowa: 36, wartość osiągnięta: 53 (147,22%), dla liczby projektów,

⁵⁹ Kwota wydatków w wysokości 58 539,84 zł.

⁶⁰ Kwota wydatków w wysokości 18 900,00 zł

⁶¹ Kwota wydatków w łącznej wysokości 12 669 zł.

⁶² Kwota wydatków w wysokości 38 800,00 zł.

⁶³ Kwota wydatku w wysokości 586 967,99 zł.

⁶⁴ Wynagrodzenie w wysokości 45 284,25 zł.

⁶⁵ Kwota wydatku w wysokości 13 222,50 zł.

⁶⁶ Wynagrodzenie w wysokości 52 816,65 zł.

⁶⁷ Wynagrodzenie w wysokości 115 000,00 zł.

⁶⁸ Wynagrodzenie w wysokości 52 047,36 zł.

⁶⁹ Wynagrodzenie w łącznej wysokości 204 763,63 zł.

⁷⁰ Kwota wydatku w wysokości 5 547,00 zł.

⁷¹ Kwota wydatku w wysokości 15 375,00 zł.

⁷² Kwota wydatku w wysokości 19 796,00 zł.

⁷³ Europejski Fundusz Społeczny.

w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami – wartość docelowa: 0; dla liczby przedstawicieli kadry uczelni objętych wsparciem w Programie w zakresie edukacji włączającej - wartość docelowa: 84, wartość osiągnięta: 76 (90,48%), dla liczby uczelni, które zostały objęte wsparciem niwelującym zidentyfikowane bariery dostępności - wartość docelowa i osiągnięta: 1 (100%); dla liczby uruchomionych biur ds. osób niepełnosprawnych - wartość docelowa i osiągnięta: 1 (100%); dla liczby uruchomionych otwartych baz materiałów dydaktycznych dla osób niepełnosprawnych - wartość docelowa i osiągnięta: 1 (100%); dla liczby wyjazdów studyjnych do wiodących ośrodków akademickich - wartość docelowa: 11, wartość osiągnięta: 1 (9,09%); dla liczby otwartych sal do wideokonferencji - wartość docelowa i osiągnięta: 1 (100%); wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania mające na celu łagodzenie kryzysu wywołanego wojną na Ukrainie - wartość docelowa: 524 506,00 zł, wartość osiągnięta: 523 852,39 zł (99,88%).

Odnosnie przyczyny osiągnięcia niskiej wartości docelowej wskaźnika liczby wyjazdów studyjnych, Rektor podał, co następuje:

„Jednym ze wskaźników, który znacząco odbiega od oczekiwanej wartości, jest liczba wyjazdów studyjnych do wiodących ośrodków akademickich w Polsce. Mimo, że te wyjazdy miały odbywać się na terenie kraju, sytuacja pandemiczna również wpłynęła na ich realizację. Wiele uczelni, do których planowane były wyjazdy, wprowadziło środki ostrożności i restrykcje dotyczące odwiedzających. Dodatkowo, wiele planowanych spotkań i seminariów zostało odwołanych lub przeniesionych do przestrzeni wirtualnej. Jako uczelnia postanowiliśmy dostosować się do tych okoliczności, zamiast ryzykować zdrowiem naszej kadry dydaktycznej. W zamian za wyjazdy, zorganizowaliśmy liczne szkolenia on-line a także stacjonarne (w zamkniętych uczelnianych grupach). Zaowocowało to wyższym wskaźnikiem - liczby godzin zajęć szkoleniowych (130,71%). Dzięki współczesnym technologiom i chęci adaptacji zarówno ze strony naszej kadry, jak i partnerów, udało nam się nie tylko zrealizować cel projektu w innej formie, ale także przekroczyć zakładane założenia w zakresie godzin szkoleniowych [...].”

Docelowa i osiągnięta wartość poszczególnych wskaźników rezultatu wyniosła: dla liczby pracowników Uczelni, którzy dzięki wsparciu z EFS podnieśli swoje kompetencje dydaktyczne - wartość docelowa: 48, wartość osiągnięta: 43 (89,58%); dla liczby pracowników Uczelni, którzy dzięki wsparciu z EFS podnieśli swoje kompetencje zarządcze - wartość docelowa: 36, wartość osiągnięta: 53 (147,22%); dla liczby pracowników Uczelni, którzy dzięki wsparciu z EFS podnieśli swoje kompetencje w zakresie edukacji włączającej – wartość docelowa: 84, wartość osiągnięta: 74 (88,10%), dla liczby uczelni, które wdrożyły rozwiązania niwelujące zidentyfikowane bariery dostępności: wartość docelowa i osiągnięta: 1 (100%) oraz dla liczby uczelni, które wdrożyły zmiany w zakresie zarządzania procesem kształcenia – wartość docelowa i osiągnięta: 1 (100%).

(akta kontroli str. 419-420, 1512-1515)

Przeprowadzone w ramach Projektu szkolenia pracowników Uczelni obejmowały:

- w 2020 r.: dwa cykle szkoleniowe: „Uczelnia dostępna – wsparcie edukacyjne osób z niepełnosprawnościami” – z modułem „Edukacja włączająca” – 29 godzin⁷⁴ oraz 64 godziny⁷⁵ szkoleniowe⁷⁶ (przykładowe tematy szkoleń: „Świat przyjazny dla każdego: 6 obszarów dostępności i siedem zasad projektowania uniwersalnego”, „Dlaczego dostępność uczelni wyższej jest ważna: zasady równości szans i niedyskryminacji”, „Siedem zasad wsparcia edukacyjnego osób z niepełnosprawnościami”, „Konwencja

⁷⁴ 30.09.-15.10.2020 r.

⁷⁵ 30.09.-20.10.2020 r.

⁷⁶ Łącznie: 38 uczestników.

o Prawach Osób Niepełnosprawnych jako rama działań z zakresu włączenia społecznego”, „Wyrównywanie szans edukacyjnych osób z niepełnosprawnościami według UPSWiN”.

- w 2021 i 2022 r.: szkolenie: „Uczelnia dostępna – wsparcie edukacyjne osób z niepełnosprawnościami” poziom średniozaawansowany – 36 godzin szkoleniowych⁷⁷ (przykładowe moduły szkoleniowe: „Bariery architektoniczne, cyfrowe i informacyjno-komunikacyjne ograniczające dostęp osobom z niepełnosprawnościami do edukacji na poziomie wyższym”, „Metody i techniki skutecznej nauki języków obcych osób z różnymi typami niepełnosprawności”, „Różne formy wsparcia studenta z niepełnosprawnościami słuchu, wzroku, zaburzeniami psychicznymi”.

- w 2023 r.: szkolenia: „Jak mówić do ludzi i rzeczy? Prosty język jako warunek skutecznego komunikowania się.” – 14 godzin szkoleniowych⁷⁸, „ETR – tekst łatwy do przeczytania i zrozumienia” – 14 godzin szkoleniowych⁷⁹, „Język inkluzywny. O pojęciach, które nie oceniają” – 16 godzin szkoleniowych⁸⁰, „To się opłaca. Dostępność jako wartość na rynku kształcenia wyższego” – 14 godzin szkoleniowych⁸¹.

(akta kontroli, str. 1032-1096)

Ustalenia kontrolne dotyczące realizacji poszczególnych zadań Projektu, odnoszące się do: dopuszczenia do użytkowania wind zainstalowanych w budynkach przy ul. Bułgarskiej 55 oraz w „Domu Sportowca” w Kwiejcach a także toalet dostosowanych dla osób z niepełnosprawnością ruchową w budynku przy ul. Bułgarskiej 55 pomimo braku decyzji o udzieleniu pozwolenia na użytkowanie, niezapewnienia opracowania właściwej instrukcji ewakuacyjnej uwzględniającej osoby z niepełnosprawnościami dla budynków przy ul. Bułgarskiej 55 oraz ul. Świerzawskiej 18 w Poznaniu, dokonania niezasadnego zakupu usługi określenia zakresu treści przeznaczonych do zamieszczenia na stronie internetowej Pełnomocnika, niezapewnienia w okresie trwałości Projektu możliwości korzystania z nowo utworzonej strony internetowej Pełnomocnika, niezamieszczenia w „otwartej bazie materiałów dydaktycznych” części opracowanych w ramach Projektu materiałów dydaktycznych dla osób z niepełnosprawnościami zostały opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

2.2.2. Przebieg realizacji Projektu

Realizacja poszczególnych zadań Projektu oraz terminy składania przez Uczelnię kolejnych wniosków o płatność były zgodne z harmonogramem określonym w umowie o dofinansowaniu Projektu, a w przypadku zamówień, których udzielenie powinno być poprzedzone zamieszczeniem oferty w bazie konkurencyjności na stronie internetowej wskazanej przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego⁸², obowiązek ten został wypełniony⁸³.

Ewidencja księgową wydatków Projektu była prowadzona w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji z nim związanych, a poszczególne dowody księgowe zostały opisane w sposób wskazujący na związek z realizacją Projektu.

⁷⁷ 27.05.2021 r.-20.04.2022 r.

⁷⁸ 14-27.01.2023 r. (6 uczestników).

⁷⁹ 17-24.02.2023 r. (6 uczestników).

⁸⁰ 03.-10.03.2023 r. (6 uczestników).

⁸¹ 17-24.03.2023 r. (6 uczestników).

⁸² Zgodnie z postanowieniami pkt 1 ppkt a) oraz pkt 11 i 12 sekcji 6.5.2 (Zasada konkurencyjności) „Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Spójności na lata 2014-2020”. Dotyczy zamówień o wartości powyżej 50 tys. zł netto.

⁸³ Zamówienia dotyczące zainstalowania dwóch wind w budynkach Uczelni oraz tłumaczenia na język ukraiński materiałów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Całkowite rozliczenie Projektu nastąpiło z chwilą przekazania do NCBR jako Instytucji Pośredniczącej wniosku sprawozdawczego nr POWR.03.05.00-00-A108/19-013-03 za okres od 1 maja do 30 czerwca 2023 r., w którym w części „podsumowanie” wymieniono wszystkie grupy kosztów Projektu w podziale na poszczególne zadania wraz z kwotami kosztów w całym okresie jego realizacji.

(akta kontroli str. 965, 968, 1019, 1023, 1141-1208, 1241-1262, 1511-1534)

W dniach 22-23 maja 2024 r. zespół kontrolny NCBR przeprowadził w Uczelni kontrolę planową Projektu w zakresie „celowości i zgodności z prawem gospodarowania środkami publicznymi oraz środkami pochodzącymi z Unii Europejskiej oraz wywiązywania się z warunków finansowania pomocy w ramach realizacji Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.” i dotyczyła obszaru zachowania trwałości⁸⁴. Kontroli podlegała m.in. treść Zarządzenia nr 15/2020/2021 Rektora Uczelni z dnia 9 lutego 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedur dostępności. W wyniku kontroli, nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 851)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2019-2023 część przyznanych Uczelni w formie dotacji środków, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, tj. na zadania niezwiązane bezpośrednio z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia lub kształcenia. Niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie ww. środków dotyczyło następujących wydatków:

- zakupu w latach 2019-2022 papieru ksero za łączną kwotę 6 792,68 zł (brutto),
- zakupu w 2021 r. wielofunkcyjnego urządzenia kopiującego za kwotę 1 399,00 zł (brutto),
- zakupu w 2019 r. 10 programów Microsoft Windows 10 PRO za kwotę 6 800,00 zł (brutto),
- zakupu w latach 2019-2024 12 komputerów stacjonarnych za łączną kwotę 36 569,22 zł (brutto), z których na dzień prowadzonej kontroli: 4 komputery były wykorzystywane poza Uczelnią⁸⁵, 1 komputer był wykorzystywany przez pracownika działu księgowości Uczelni, 1 komputer był wykorzystywany przez pracownika działu kadr Uczelni, 1 komputer był wykorzystywany przez kwestora Uczelni, 1 komputer był wykorzystywany przez wszystkich wykładowców Uczelni oraz 4 komputery były wykorzystywane przez wszystkich studentów do prowadzenia działalności naukowo-dydaktycznej,
- zakupu w latach 2019-2023 15 notebooków za łączną kwotę 60 973,10 zł, z których jeden był wykorzystywany poza Uczelnią⁸⁶, a w przypadku pozostałych 14 bezpośrednimi, indywidualnymi użytkownikami byli pracownicy Uczelni⁸⁷.

(akta kontroli, str. 491-494, 504-512, 1141-1180, 1181, 1184, 1194-1203)

Zdaniem NIK, przepis art. 365 pkt 6 UPSWiN nie daje podstaw do wykorzystania środków, których on dotyczy, na zadania inne niż wskazane w jego treści.

Odnosnie do sfinansowania środkami, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN zakupu urządzenia wielofunkcyjnego oraz papieru ksero, Rektor podał, że było to

⁸⁴ Utrzymanie rezultatów i produktów Projektu osiągniętych/wytworzonych w momencie jego realizacji oraz zapewnienia ścieżki audytu. Data końcowa zachowania trwałości: 30.06.2025 r.

⁸⁵ 1 komputer w Poznańskim Centrum Edukacji, 3 komputery w Zespole Prywatnych Szkół Akademickich MIESZKO w Poznaniu.

⁸⁶ W Zespole Prywatnych Szkół Akademickich MIESZKO w Poznaniu.

⁸⁷ Kwestor, psychologowie (3 notebooki), pracownik biura karier, pracownik działu kadr, menedżer „Domu Sportowca” w Kwiecicach, pracownik działu marketingu, dziekan Wydziału Nauk Medycznych, prodziekan Wydziału Nauk Społecznych (4 notebooki), kierownik dziekanatu.

podyktowane potrzebami osób z niepełnosprawnością oraz osób ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli, str. 546)

Zdaniem NIK, w złożonym wyjaśnieniu Rektor nie wykazał bezpośredniego związku zakupionego urządzenia oraz papieru ksero z zadaniami określonymi w przepisie art. 365 pkt 6 UPSWiN, a miejsce jego użytkowania (dziekanat Uczelni) wskazuje na to, że jego podstawowym przeznaczeniem było wykorzystywanie w procesach obsługowych i administracyjnych.

(akta kontroli, str. 428)

Odnosnie do sfinansowania środkami, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN zakupu 10 szt. programu Microsoft Windows 10 PRO, Rektor podał, że zakup ten wynikał z potrzeby aktualizacji oprogramowania komputerów używanych do zabezpieczenia realizacji „programu kształcenia osób o specjalnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami”.

(akta kontroli, str. 428)

Zdaniem NIK, Rektor w złożonych wyjaśnieniach nie wykazał bezpośredniego związku pomiędzy zakupem programów Microsoft Windows 10 PRO a zadaniami, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN.

Odnosnie do sfinansowania środkami, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN zakupu komputerów stacjonarnych, których główny cel wykorzystania nie dotyczył bezpośredniego wsparcia studiujących w Uczelni osób z niepełnosprawnościami Rektor podał, że okres zakupów komputerów stacjonarnych zbiegł się z czasem zwiększania się liczby osób o specjalnych potrzebach, co wymagało zwiększania standardów obsługi takich osób przez pracowników zajmujących tą grupą studentów, a także pracowników o specjalnych potrzebach. Rektor stwierdził, że były i są możliwości korzystania z tego sprzętu przez te osoby, gdy o taką usługę ktoś się zwrócił w ramach bezpośredniego wsparcia, jednak zdecydowano się na zakup z przekonaniem, że podniesie to poziom i szybkość obsługi osób potrzebujących. Rektor wyjaśnił, że taki sprzęt wykorzystuje się go się w szerszym zakresie w ramach kompetencji osób funkcyjnych, u których jest na wyposażeniu.

(akta kontroli, str. 426)

Zdaniem NIK, wyjaśnienie to nie uzasadnia wykorzystania środków, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN na dokonanie zakupu przez Uczelnię komputerów stacjonarnych przeznaczonych głównie do celów administracyjnych.

Odnosnie sfinansowania środkami, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN zakupu komputerów stacjonarnych, które przekazano podmiotom spoza Uczelni, Rektor podał, że wynikało to z tego, że Uczelnia jako organ prowadzący szkół funkcjonujących w obiektach Uczelni, wsparła te powiązane z Uczelnią podmioty w celu poprawy funkcjonowania systemu informatycznego w okresie pandemii COVID-19. Rektor podał, że komputery zostały udostępnione bezpłatnie i bez określenia ścisłego terminu ich zwrotu.

(akta kontroli, str. 426)

Zdaniem NIK, treść udzielonego wyjaśnienia nie może stanowić uzasadnienia udzielenia przez Uczelnię podmiotom zewnętrznym (w tym podmiotom, dla których Uczelnia jest organem prowadzącym) komputerów zakupionych z wykorzystaniem środków, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN. Należy podkreślić, że przepis ten obowiązuje Uczelnię do wykorzystania środków z dotacji wyłącznie na cel w nim wskazany i nie daje podstawy do udzielenia innym podmiotom zakupionego z tych środków sprzętu.

Odnosnie do sfinansowania środkami, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN zakupu notebooków przydzielonych do bezpośredniego indywidualnego

wykorzystania przez pracowników Uczelni wykonujących zadania administracyjno-organizacyjne, Rektor podał, co następuje:

„Przydzielono do użytkowania notebooki/tablety zakupione z dotacji tym pracownikom nieprowadzącym zajęć, którzy mają ścisły związek kompetencyjny z osobami o specjalnych potrzebach w tym z osobami z niepełnosprawnościami, których ta grupa potrzebujących wsparcia stale się zwiększa. Wyposażenie tej grupy pracowników w wyżej wymieniony sprzęt podniosło na wyższy poziom możliwości szeroko rozumianej obsługi interesantów i załatwiania spraw z w ramach kompetencji funkcyjnych. Zrozumiałe jest, że sprzęt ten nie jest używany na zasadzie wyłączności tylko dla tej grupy potrzebujących, a w szerszym zakresie technicznych możliwości. Ponadto w każdym przypadku potrzeby bezpośredniego wsparcia osób o specjalnych potrzebach istnieje możliwość skorzystania i świadczenia potrzebnej usługi przy czynnej pomocy pracownika, któremu ten sprzęt przekazano.”

(akta kontroli, str. 427)

Odnosnie do sfinansowania środkami, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN zakupu notebooków przydzielonych do bezpośredniego indywidualnego wykorzystania przez pracowników dydaktycznych Uczelni, Rektor podał, co następuje:

„Głównym powodem przydzielenia do stałego indywidualnego użytkowania notebooków/tabletów zakupionych za środków z dotacji pracownikom dydaktycznym Uczelni, użytkującym ten sprzęt indywidualnie było zabezpieczenie możliwości prowadzenia zajęć on-line, których liczba zdecydowanie się zwiększyła z powodu pandemii COVID-19. Ponadto należy stwierdzić, że sprzęt ten wykorzystuje się podczas zajęć dydaktycznych również w salach wykładowych, z którego korzystają prowadzący zajęcia, a także w czasie prezentacji materiałów opracowanych przez studentów o specjalnych potrzebach w tym z niepełnosprawnościami i z powodów oczywistych również przez pozostałych potrzebujących.”

(akta kontroli, str. 427)

Zdaniem NIK, treść udzielonego wyjaśnienia nie uzasadnia sfinansowania środkami, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN zakupu przez Uczelnię notebooków przydzielonych do indywidualnego użytkowania zarówno pracownikom wykonującym zadania administracyjne jak i pracownikom dydaktycznym, gdyż przepis ten nie daje podstawy do wykorzystania środków z dotacji na cele inne niż w nim określone, a wskazany przez Rektora cel i sposób użytkowania ww. urządzeń nie zapewniał ich wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem określonym w przywołanym przepisie.

Odnosnie do sfinansowania środkami, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN zakupu notebooków przydzielonych do bezpośredniego indywidualnego wykorzystania przez pracowników innych podmiotów pozauczelnianych, Rektor podał, co następuje:

„Uczelnia jest organem prowadzącym dla szkół funkcjonujących w obiektach kampusu Uczelni. Biorąc pod uwagę potrzebę wsparcia tych podmiotów zewnętrznych ściśle z Uczelnią związanych, w celu poprawy funkcjonowania systemu informatycznego w bardzo trudnym okresie pandemii COVID-19, zdecydowano przekazać do użytkowania na zasadzie użyczenia wybrane notebooki/tablety. Użyczenie miało charakter bezpłatny, bez określenia ścisłego terminu ich zwrotu. Użyczenia dokonano w oparciu o potwierdzenie odbioru w wewnętrznych dokumentach Uczelni. Praktycznie ten sprzęt jest również wykorzystywany w salach wykładowych, których są prowadzone zajęcia w tygodniu w podmiotach zewnętrznych, a podczas zjazdów przez studentów Uczelni”.

(akta kontroli, str. 427)

Zdaniem NIK, wyjaśnienia nie uzasadniają użyczenia przez Uczelnię podmiotom zewnętrznym notebooków zakupionych z wykorzystaniem środków, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN. Przywołany przepis obliguje Uczelnię do wykorzystania środków z dotacji wyłącznie na cel w nim wskazany i nie daje podstawy do użyczenia zakupionego z tych środków sprzętu podmiotom innym niż Uczelnia, której ta dotacja została udzielona.

2. W przekazywanych do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego sprawozdaniach z wykorzystania środków Funduszu za 2020, 2021, 2022 i 2023 r. w rubryce „wynagrodzenia osoby koordynującej realizację zadań związanych ze wsparciem osób z niepełnosprawnościami” wpisano kwoty wynagrodzenia wypłaconego prof. dr. hab. Idziewi Siatkowskiemu, pomimo że w tych latach nie koordynował on realizacji ww. zadań. Wynagrodzenie to powinno być zamieszczone w innej rubryce sprawozdania, tj. „inne wynagrodzenia”.

(akta kontroli, str. 597-600)

Zgodnie z art. 342 i 350 ust. 1 pkt 3 ustawy 2.0, w ramach nadzoru nad systemem szkolnictwa wyższego i nauki, Minister prowadzi system POL-on obejmujący m.in. bazę dokumentów planistyczno-sprawozdawczych, w tym sprawozdania i raporty z wykorzystania środków finansowych, o których mowa w art. 365 ustawy. W myśl przywołanego przepisu, uczelnie zobowiązane są do udzielania informacji o wykorzystaniu m.in. dotacji na zadania związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształceniu na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniu działalności naukowej.

W złożonych wyjaśnieniach Rektor podał, że ww. błędy w sprawozdaniach były wynikiem pomyłki.

(akta kontroli, str. 425)

3. Rektor dopuścił do użytkowania windę zainstalowaną w ramach realizacji Projektu w budynku przy ul. Bułgarskiej 55 oraz znajdujące w nim toalety przystosowane dla osób z niepełnosprawnością ruchową⁸⁸, pomimo niezyskania przez Uczelnię decyzji odpowiedniego organu nadzoru budowlanego o udzieleniu pozwolenia na użytkowanie zarówno windy jak i toalet należących do dwóch nowo dobudowanych kondygnacjach budynku⁸⁹. Winda, pomimo, że w związku z jej zainstalowaniem została wydana odpowiednia decyzja UDT o dopuszczeniu tego urządzenia do eksploatacji, do czasu wydania przez odpowiedni organ nadzoru budowlanego decyzji o udzieleniu pozwolenia na jej użytkowanie, nie powinna być przez Uczelnię używana. W związku z tym, że w budynku przy ul. Bułgarskiej 55 znajduje się siedziba Pełnomocnika, możliwość korzystania z toalet przystosowanych dla osób z niepełnosprawnością ruchową jest okolicznością szczególnie ważną dla osób chcących się z nim bezpośrednio skontaktować. W dniu 11 grudnia 2024 r., tj. w toku kontroli NIK, Rektor wstrzymał możliwość wykorzystywania pomieszczeń znajdujących się w nowo dobudowanych kondygnacjach budynku przy ul. Bułgarskiej 55 (w tym toalet).

(akta kontroli, str. 310-311, 312, 559-561, 937-960)

Przepisy art. 57 ust. 1 pkt 4) lit. b oraz art. 57 ust. 1 pkt 4)a ustawy Prawo budowlane stanowią, że do zawiadomienia o zakończeniu budowy obiektu budowlanego lub wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie inwestor jest obowiązany dołączyć protokoły badań i sprawdzeń, o których mowa w art. 14 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym, o ile dotyczy, oraz decyzję zezwalającą na

⁸⁸ Toalety znajdujące się na dwóch dobudowanych kondygnacjach budynku przy ul. Bułgarskiej 55 (w ramach jednej inwestycji budowlanej w budynku dobudowano dwie kondygnacje z pracowniami dydaktycznymi i toaletami, dobudowano klatkę schodową, szyb windy oraz zainstalowano windę).

⁸⁹ Dobudowa dwóch kondygnacji budynku nie była realizowana w ramach Projektu.

eksploatację urządzenia technicznego, o której mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym⁹⁰, o ile dotyczy. Natomiast w myśl art. 59 ust. 5 ww. ustawy Prawo budowlane organ nadzoru budowlanego, z zastrzeżeniem art. 59 ust. 2 i 3, odmawia wydania pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego w przypadku niespełnienia wymagań określonych w art. 59 ust. 1 oraz w art. 57 ust. 1–4.

Nieuzyskanie przez Uczelnię decyzji o udzieleniu pozwolenia na użytkowanie ww. nowo zainstalowanej windy oraz nowo wybudowanych toalet było wynikiem dotychczasowego nieuzyskania przez Uczelnię potwierdzenia zgodności nowo wybudowanych pomieszczeń wraz z zainstalowanymi urządzeniami z obowiązującymi przepisami przeciwpożarowymi.

Rektor nie zapewnił także możliwości użytkowania, zgodnie z wymogami Prawa budowlanego, nowo zainstalowanej w ramach Projektu windy w należącym do Uczelni budynku „Domu Sportowca” w Kwiejcach, gdyż podobnie jak w przypadku windy w budynku przy ul. Bułgarskiej 55, do czasu kontroli NIK, odpowiedni organ nadzoru budowlanego nie wydał decyzji o udzieleniu pozwolenia na jej użytkowanie, a wydana decyzja Prezesa UDT o dopuszczeniu tej windy do eksploatacji nie mogła stanowić podstawy do użytkowania.

(akta kontroli, str. 424, 457, 904-933, 1471)

Dopuszczenie do użytkowania obiektu budowlanego (wraz z zainstalowanymi w nim urządzeniami np. windami) pomimo nieuzyskania decyzji o udzieleniu pozwolenia na jego użytkowanie stanowiło naruszenie art. 55 ust. 1 pkt 1 lit. a) ww. ustawy Prawo budowlane.

4. Rektor, wbrew postanowieniom umowy o dofinansowanie Projektu, nie zapewnił rzetelnego opracowania planu⁹¹ ewakuacji osób niepełnosprawnych dla budynków Uczelni przy ul. Bułgarskiej 55 oraz ul. Świerzawskiej 18 w Poznaniu. Znajdujący się w dokumentacji Projektu dokument sporządzony w związku z realizacją tego zadania przez jednego z pracowników Uczelni zawierał jedynie ogólne zasady prowadzenia ewakuacji osób niepełnosprawnych i nie był dostosowany do jednostkowych cech ww. budynków. Wysokość wynagrodzenia wypłaconego temu pracownikowi z tytułu wykonania ww. zadania, ze środków budżetu Projektu wyniosła 3 694,15 zł. Niezapewnienie opracowania odpowiedniego planu ewakuacji osób niepełnosprawnych dla ww. budynków Uczelni stanowiło naruszenie zarówno kryterium legalności, jak i kryterium gospodarności. Procedury ewakuacji dotyczące budynków przy ul. Bułgarskiej 55 oraz ul. Świerzawskiej 18 w Poznaniu zawierające postanowienia dostosowane do tych budynków zostały sporządzone w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli, str. 486, 1538-1555, 1589-1612)

W złożonym wyjaśnieniu Rektor podał, że niedoskonałość dokumentu była spowodowana rozpoczęciem prac inwestycyjnych związanych z nadbudową i rozbudową obiektów, a uzupełnianie procedury było prowadzone równocześnie ze zmianami zachodzącymi w infrastrukturze obiektów Uczelni. Rektor podał, że po zakończeniu procesu modernizowania budynków przy ul. Bułgarskiej 55 oraz ul. Świerzawskiej 18 w Poznaniu przedmiotowy dokument został uzupełniony o brakujące elementy.

(akta kontroli, str. 418-419)

5. Zakupienie przez Uczelnię usługi określenia zakresu treści przeznaczonych do zamieszczenia na nowej stronie internetowej Pełnomocnika⁹², której utworzenie

⁹⁰ Dz. U. t.j. z 2024 r. poz. 1194.

⁹¹ Procedury.

⁹² Umowa zlecenie.

przewidywała „ścieżka „MINI” Projektu, było działaniem naruszającym kryterium gospodarności, gdyż wykonanie takiego zadania mogło zostać powierzone przez władze Uczelni bezpośrednio temu Pełnomocnikowi, do którego obowiązków, zgodnie z jego zakresem czynności, należało m.in. „prowadzenie panelu informacyjnego” dot. jego działalności. Osoba, która wykonała ww. zlecenie, otrzymała z tego tytułu wynagrodzenie sfinansowane z budżetu Projektu w wysokości 5 tys. zł.

(akta kontroli, str. 389-390, 626, 1242)

W złożonych wyjaśnieniach, Rektor wskazał następujące powody konieczności dokonania zakupu ww. usługi:

„Zewnętrzna firma, która została wybrana do realizacji tego zadania, posiadała specjalistyczne doświadczenie w opracowywaniu treści i struktury stron internetowych dla innych uczelni, w tym dedykowanych wsparciu osób z niepełnosprawnościami. Dzięki temu była w stanie zaoferować rozwiązania sprawdzone w praktyce, dostosowane do potrzeb osób z różnorodnymi wymaganiami.” [...] „Firma, działając zewnętrznie, mogła spojrzeć na potrzeby osób z niepełnosprawnościami w sposób obiektywny i kompleksowy. Opracowanie treści uwzględniało różnorodność potencjalnych użytkowników strony, co mogło być trudne do osiągnięcia przy realizacji tego zadania wyłącznie przez pracownika Uczelni, który mógłby nie dostrzec wszystkich aspektów technicznych i użytkowych.” [...] „Przy projektowaniu strony konieczne było spełnienie wymagań standardów dostępności, takich jak WCAG 2.1. Firma zewnętrzna dzięki swojej wiedzy i doświadczeniu była w stanie precyzyjnie określić zakres treści i formę ich prezentacji, aby strona była w pełni funkcjonalna dla osób z niepełnosprawnościami.” [...] „Opracowanie zakresu treści przez zewnętrzną firmę pozwoliło na ujednoczenie komunikacji w ramach różnych działań realizowanych przez Uczelnię w projekcie NCBR, co zwiększyło spójność przekazu.” [...] „Pełnomocnik Rektora, odpowiedzialny za *prowadzenie panelu informacyjnego*, mógł skupić się na merytorycznej części swojej działalności, takiej jak bieżące wsparcie osób z niepełnosprawnościami, bez konieczności angażowania się w specjalistyczne aspekty projektowania i optymalizacji strony internetowej.”

(akta kontroli, str. 348-349)

Zdaniem NIK, podana przez Rektora argumentacja nie uzasadnia powierzenia zewnętrznemu podmiotowi określenia treści do zamieszczenia na stronie internetowej Pełnomocnika. Należy podkreślić, że samo opracowanie strony od strony informatycznej należało nie do podmiotu, któremu powierzono przedmiotowe zlecenie, ale do partnera Uczelni w realizacji Projektu, tj. do Fundacji Wrota edukacji EduGate. Zgodnie z treścią umowy o dzieło z dnia 1 kwietnia 2020 r. Uczelnia zleciła podmiotowi zewnętrznemu wykonanie dzieła polegającego na „opracowaniu treści na stronę internetową pełnomocnika ds. osób z niepełnosprawnością” a nie na informatycznym projektowaniu i przygotowaniu tej strony, co należało do zadań wykonywanych w dalszej kolejności przez ww. fundację, dysponującą odpowiednim zespołem informatyków. Opracowanie treści, które powinny znaleźć się na stronie internetowej Pełnomocnika, wymagało więc nie tyle kompetencji informatycznych, ale wiedzy o tym, jakie są zadania Pełnomocnika i kierowanego przez niego BON w konkretnych warunkach Uczelni oraz o sposobach ich realizowania. Nie znajduje też uzasadnienia argument o chęci odciążenia Pełnomocnika od konieczności wykonania dodatkowego zadania, gdyż jak już wskazano, do zadań Pełnomocnika należało również zamieszczanie informacji na stronie internetowej Uczelni, co w oczywisty sposób wymagało posiadania kompetencji określania zakresu treści przeznaczonych do publikacji.

6. Rektor, wbrew postanowieniom umowy o dofinansowanie Projektu, nie zapewnił w okresie trwałości Projektu⁹³, możliwości korzystania z nowo opracowanej w 2020 r. strony internetowej Pełnomocnika Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami, co stanowiło naruszenie zarówno kryterium legalności jak i kryterium gospodarności. Łączna wysokość kosztów opracowania tej strony wyniosła 13 399,88 zł⁹⁴.

(akta kontroli, str. 543, 1299-1300,)

W złożonych wyjaśnieniach Pełnomocnik podała, że nie posiadała informacji o tym, że taka strona funkcjonowała.

(akta kontroli, str. 568, 572)

Prezes Zarządu Fundacji Wrota Edukacji EduGate, będącej partnerem Uczelni w trakcie realizacji Projektu NCBR, podał, że kierowana przez niego Fundacja sporządziła stronę internetową Pełnomocnika Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami i przekazała ją, w ramach „ścieżki MINI” (zadanie nr 1) do Uczelni w celu jej udostępnienia („podpięcia”) przez Uczelnię na swojej stronie internetowej. Według składającego wyjaśnienie, strona ta funkcjonowała do czasu opracowania nowej strony internetowej Uczelni w ramach Zadania nr 2 („ścieżka „MIDI”).

(akta kontroli, str. 525-539)

W złożonych wyjaśnieniach Rektor podał, że aktualna zakładka z informacjami dla studentów z niepełnosprawnościami powstała z chwilą powołania Pełnomocnika Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami.

Odnośnie przyczyny aktualnego braku dostępu do strony internetowej Pełnomocnika opracowanej przez zespół IT Fundacji EduGate, Rektor podał, że prosta „podstrona Pełnomocnika” powstanie w ramach „ścieżki MINI” Projektu natomiast w ramach „ścieżki MIDI” powstanie nowa strona internetowa Uczelni zastępująca w zakresie działalności Pełnomocnika poprzednio utworzoną „podstronę”. Rektor podał, że strona opracowana w 2020 r. była udostępniana w latach 2020-2022, a aktualnie treści dotyczące działalności Pełnomocnika znajdują się w zakładce pod adresem <https://www.pam.poznan.pl/informacje-dla-studentow-z-niepelnosprawnosciami>.

(akta kontroli, str. 423)

Zdaniem NIK, opracowana w 2020 r. w trakcie realizacji „ścieżki MINI” strona internetowa Pełnomocnika, której przygotowanie zostało sfinansowane środkami z budżetu Projektu, powinna być dostępna dla osób zainteresowanych przez cały okres jego trwałości, a nowa strona internetowa Uczelni stworzona w ramach „ścieżki MIDI” powinna uwzględniać stronę opracowaną uprzednio tj. stronę opracowaną przez Fundację Wrota Edukacji EduGate.

7. Rektor nie zapewnił zamieszczenia w „otwartej bazie materiałów dydaktycznych” na stronie internetowej Uczelni części materiałów opracowanych w tym celu przez zespół pracowników Uczelni, którzy otrzymali za wykonanie tych materiałów wynagrodzenie sfinansowane z budżetu Projektu. Według stanu na dzień kontroli, spośród opracowanych w języku polskim materiałów dotyczących 40 przedmiotów, na stronie internetowej Uczelni w tzw. „Otwartej bazie materiałów dydaktycznych” zostały udostępnione materiały w języku polskim dotyczące 36 przedmiotów oraz materiały dydaktyczne w języku ukraińskim dotyczące 10 przedmiotów. Niewykorzystanie w otwartej bazie materiałów dydaktycznych części materiałów

⁹³ Dwa lata od daty zakończenia realizacji Projektu, tj. od 1 lipca 2023 r. do 30 czerwca 2025 r.

⁹⁴ W tym: 5.000,00 zł – wynagrodzenie osoby opracowującej zakres treści do umieszczenia na stronie internetowej Pełnomocnika oraz 8.399,88 zł dla zespołu pracowników Fundacji Wrota Edukacji EduGate opracowującego stronę internetową Pełnomocnika.

przygotowanych przez ww. zespół a następnie przetłumaczonych na język ukraiński stanowiło naruszenie kryterium gospodarności.

(akta kontroli, str. 455-456, 457-458, 1209-1235)

Odnosnie przyczyn niezamieszczenia na stronach internetowych części opracowanych i przetłumaczonych materiałów, Rektor w złożonym wyjaśnieniu podał, że:

- w odniesieniu do materiałów opracowanych w języku polskim, Uczelnia nie była zobligowana do zamieszczenia w „otwartej bazie materiałów dydaktycznych” konkretnych wyznaczonych materiałów i posiadała w tym zakresie swobodę wyboru,
- w odniesieniu do materiałów przetłumaczonych na język ukraiński, brak jest możliwości ustalenia jednoznacznej przyczyny nieobecności w „otwartej bazie materiałów dydaktycznych” części przetłumaczonych materiałów, ale prawdopodobnie wynika to zaistnienia w przeszłości awarii serwera. Rektor zadeklarował podjęcie niezwłocznych działań mających na celu przywrócenie brakujących materiałów na platformę internetową Uczelni.

(akta kontroli, str. 457-458)

NIK zwraca uwagę, że fakt sfinansowania pracy ww. zespołu środkami pochodzącymi z budżetu Projektu, obligował Uczelnię do wykorzystania opracowanych przez ten zespół materiałów w sposób określony w założeniach Projektu, tj. do zamieszczenia ich w „otwartej bazie materiałów dydaktycznych”. Wydatkowanie środków z budżetu Projektu na opracowanie materiałów, a następnie niezapewnienie ich wykorzystania w otwartej bazie materiałów dydaktycznych należy ocenić jako niegospodarne. NIK nie kwestionuje swobody wyboru przez Uczelnię przedmiotów podlegających opracowaniu, ale wybór przygotowywanych tematów powinien zostać dokonany przed przystąpieniem ww. zespołu do ich opracowania. Łączny koszt opracowania wszystkich ww. materiałów dydaktycznych w języku polskim dla osób z niepełnosprawnościami przez powołany w tym celu trzyosobowy zespół wyniósł: 592 035,87 zł.

(akta kontroli, str. 465-467)

OCENA CZĄSTKOWA

Uczelnia wywiązała się z obowiązku utworzenia wyodrębnionego funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych, który stanowiły przekazywane jej w formie dotacji przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego środki, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN. Środki te zostały przeznaczone w większości na zakup wyposażenia komputerowego, audiowizualnego i biurowego, którego wykorzystanie powinno dotyczyć bezpośredniego wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami oraz na sfinansowanie wynagrodzenia zarówno Pełnomocnika jak i osoby wspierającej studentów i pracowników z niepełnosprawnościami, zatrudnionej w Uczelni na podstawie umowy zlecenia.

W toku kontroli stwierdzono przypadki niezgodnego z przeznaczeniem wydatkowania środków Funduszu dotyczące zakupu: papieru ksero, wielofunkcyjnego urządzenia kopiującego, 10 programów Microsoft Windows PRO, 12 komputerów stacjonarnych i 15 notebooków.

W latach 2019-2023 Uczelnia uczestniczyła w Projekcie, w trakcie którego realizowane były zadania w sześciu obszarach: struktura organizacyjna, architektura, technologie wspierające, procedury, rodzaje wsparcia edukacyjnego oraz szkolenia podnoszące świadomość kadry. Podczas realizacji Projektu Uczelnia zrealizowała większość zakładanych działań zaplanowanych w celu zwiększenia dostępności Akademii dla osób ze szczególnymi potrzebami, takich jak: przyjęcie Procedur dostępności, powołanie BON i opracowanie jego regulaminu, zainstalowanie dwóch wind w należących do Uczelni budynkach, wyposażenie sali videokonferencyjnej, opracowanie materiałów dydaktycznych dla osób ze szczególnymi potrzebami,

przygotowanie strony internetowej Pełnomocnika, opracowanie instrukcji ewakuacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami, przeprowadzenie szkoleń pracowników Uczelni w zakresie zapewnienia dostępności oraz dostosowania strony internetowej Uczelni do standardów WCAG 2.1. Stwierdzone istotne nieprawidłowości dotyczące realizacji Projektu polegały na: dopuszczeniu do użytkowania wind zainstalowanych w budynkach przy ul. Bułgarskiej 55 oraz w „Domu Sportowca” w Kwiejcach a także toalet dostosowanych dla osób z niepełnosprawnością ruchową w budynku przy ul. Bułgarskiej 55, pomimo braku decyzji o udzieleniu pozwolenia na użytkowanie, niezapewnieniu opracowania rzetelnego planu ewakuacji osób niepełnosprawnych dostosowanego do wykorzystania dla budynków przy ul. Bułgarskiej 55 oraz ul. Świerzawskiej 18, niezasadnym zleceniu przez Uczelnię odpłatnego określenia zakresu treści przeznaczonych do zamieszczenia na nowo utworzonej stronie internetowej Pełnomocnika, dopuszczeniu do wystąpienia w okresie trwałości Projektu okresowego niepublikowania nowo opracowanej strony internetowej Pełnomocnika, niezamieszczeniu w „otwartej bazie materiałów dydaktycznych” na stronie internetowej Uczelni części opracowanych w Uczelni materiałów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Z uwagi na stwierdzenie w przedmiotowym obszarze ww. nieprawidłowości, NIK negatywnie ocenia gospodarowanie przez Uczelnię środkami w zakresie realizacji zadania wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) wdrożenie wszystkich obowiązujących regulacji Procedur dostępności,
- 2) wprowadzenie do Regulaminu Studiów zapisów umożliwiających korzystanie z indywidualnej organizacji studiów osobom ze szczególnymi potrzebami bez ograniczenia katalogu tych potrzeb,
- 3) zapewnienie dokumentowania wszystkich przypadków udostępniania osobom z niepełnosprawnościami sprzętu komputerowego zgodnie z regulaminem BON,
- 4) zapewnienie wykorzystywania środków Funduszu, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN wyłącznie w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia i kształcenia,
- 5) zapewnienie prawidłowego sporządzania sprawozdań z wykorzystania środków Funduszu,
- 6) zapewnienie uzyskania decyzji o udzieleniu pozwolenia na użytkowanie dotyczących wind w budynku przy ul. Bułgarskiej 55 w Poznaniu i w budynku „Domu Sportowca” w Kwiejcach oraz toalet przystosowanych dla osób z niepełnosprawnościami w budynku przy ul. Bułgarskiej 55 w Poznaniu,
- 7) zapewnienie możliwości korzystania ze strony internetowej Pełnomocnika opracowanej w ramach Projektu,
- 8) zamieszczenie w „otwartej bazie materiałów metodycznych” Uczelni wszystkich opracowanych w ramach Projektu materiałów dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- 9) dokonanie zwrotu środków Funduszu wykorzystanych przez Uczelnię niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 365 pkt 6 UPSWiN.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 31 stycznia 2025 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler:
Maciej Sterczała
główny specjalista k.p.
/-/

Dyrektor:
z up. dr Zuzanna Kaźmierczak
p.o. Wicedyrektora
/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonała p.o. Wicedyrektora Delegatury NIK w Poznaniu dr Zuzanna Kaźmierczak.

Dyrektor:
z up. dr Zuzanna Kaźmierczak
p.o. Wicedyrektora

podpis